

17. seja

Kako težak je sestop partije z oblasti v tako težavnem gospodarskem in političnem položaju sicer ni prikrival samo izčrpen, skoraj proforsorski uvodni referat Stipeta Šušvarja, temveč tudi izredno visoko število nastopajočih članov CK, ki so razpravljali, nekateri zares lucidno in skoraj preroško, drugi pa še vedno v starem, gostobesednem in frazerskem smislu, kakršnega smo bili, žal, doslej vajeni še vse preveč.

Slišati je bilo odločne argumentirane razprave mlade generacije, ki se v polnosti zaveda, da se mora Jugoslavija modernizirati, vključiti v sodobne, moderne gospodarske in tehnološke tokove na pragu 21. stoletja, slišati pa je bilo tudi retrogradno zavest, ki je prisegala na nekatere stare, že preživete in tudi demantirane konstrukte socializma iz njegovih zadnjih dni. Seveda r manjkalo tudi nacionalno čustvenih izlivov, vendar je doslej molčela večina članov CK le spregovorila, in spregovorila je odgovorno, zavzeto in v glavnem argumentirano.

Sprejeti sklepi za neposredno akcijo, za kadrovske obnove in pomladitev vodstva pa so porok, da na začetku zapisane besede, da se je nekaj neke globoko le premaknilo, pri nas le drže in da Jugoslavija danes ni več tisto, kar je bila še včeraj.

In kar je poglavitno pri vsem tem, je tudi dejstvo, da sta končno prevladala razum in strpnost nad frazami in čustvi, da sta le moč in argument resnice tista, ki nas bosta popeljala iz krize in da imamo ljudi, ki bodo to zmogli, da bomo zares lahko dejali, da sicer mukoma, a vendar gradimo socializem po meri človeka in ne po meri države kot doslej. In končno je seja izvenela v eno samo zanimljivo spoznanje: Jugoslavija se lahko razvija le kot resnična federacija, sicer pa je ne bo.

D. Ž.

v sklepnih dokumentih
jed drugim o reformi
gostosti razprave o sk
izpolnitih vpraša
resničevanju. Zato
15 in nalogah organi
ganov ZK v krepitvi
in varnosti države.
Lavi je **Nikola Hroja**

SE NA SEJAH CK NE BOVA VEC PIDEVALA. Koli Shiroka in Acem 172

dr
na
go
edi
ne
dru
nja
dru
ma
bi
čali
je is
naj
dok
pres
pod
njer
vati
da

GLASUJI SO PRESTILI KAJ PA ZDAJ

Vie fotografije: Loran Vognič

ZMENEK Z ZGODOVINO (Foto: Zoran Vogrnič)

mes
gr30

Kako rešiti delovne organizacije z motnjami v poslovanju?

Poročilo o aktualnih dogajanjih v SOZD Iskra, o razvojno-raziskovalni dejavnosti pa o poteku javne obravnave osnutka samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra in poslovanje Iskre v prvem polletju, s posebnim poudarkom na Iskrinih delovnih organizacijah, ki poslujejo z motnjami, so bile glavne teme, ki so jim delegati delavskega sveta SOZD Iskra na svoji zadnji seji namenili največ pozornosti.

Najprej so na seji pregledali izvrševanje in izvajanje sklepov prve junijske seje delavskega sveta, na kateri je poročevalec Jasto Marcon pozval vse delovne organizacije, ki še niso sporočile imena članov odbora za samoupravno usklajevanje letnega programa SOZD Iskra za leto 1989, da to sporočijo v najkrajšem času. Zaradi preobremenjenosti Izobraževalnega centra z izvedbo poslovnih šol in drugih oblik izobraževanja, bo posvetovanje samoupravnih organov SOZD Iskra organizirano namesto oktobra v novembru. Ob drugih sklepih so člani delavskega sveta sprejeli ugotovitveni sklep o nesprejemu Samoupravnega sporazuma o spodbujanju izvoza v SOZD Iskra in se seznanili tudi s stališčem Poslovnega odbora SOZD Iskra do odstopne izjave člana PO SOZD Iskra Rada Faleskinija, ki je predlagal delavskemu svetu, da Rada Faleskinija razrešijo funkcije v Poslovnem odboru z 31. decembrom 1988. Do tega dne bo pripravljen tudi predlog kadrovske razrešitve za novega člana PO SOZD Iskra.

Na vprašanje delovne organizacije Elektrozveze glede pogodbe s Siemensom je predsednik Poslovnega odbora SOZD Iskra odgovoril pismeno. Z njegovim odgovorom pa Elektrozveze niso bile zadovoljne, zato ostaja vprašanje odgovora še odprto.

V nadaljevanju se je Franc Šifkovič spregovoril o aktualnih dogajanjih v SOZD Iskra, kjer se je na kratko dotaknil rasti našega izvoza, predvsem konvertibilnega, naraščanja uvoza in padanja industrijske proizvodnje.

Nato je član Poslovnega odbora Rado Faleskini podal poročilo o raziskovalno-razvojni dejavnosti v SOZD Iskra, kjer je še posebej opozoril na izredno slabo plačevanje združenih sredstev za strateške razvojne programe, kar skupaj z ostalimi omejevanji in neupoštevanjem razvojno-raziskovalne dejavnosti pomeni samo poslabšanje Iskrinih možnosti v prihodnje. Delavski svet je sprejel poročilo o raziskovalno-razvojni dejavnosti v SOZD Iskra za leto 1987 s poudarkom, da je ne glede na predvidene organizacijske spremembe, potrebno krepiti razvojno podlago vseh delovnih organizacij, hkrati pa pospešiti izvajanje razvojnih nalog.

V nadaljevanju je poročevalec Janko Šavli podal kratek pregled šestmesečnega poslovanja celotne Iskre. V razpravi je posebej analiziral Iskrin položaj v primerjavi s stanjem v Jugoslaviji, v Sloveniji in v elektroindustriji. Podrobneje je predstavil tudi izpolnjevanje šestih strateških točk, probleme pri združevanju sredstev v SOZD in delavskemu svetu predlagal naslednje ukrepe za zaustavljanje negativnih trendov gospodarjenja: pozornost je potrebno posvetiti nalogam na področju izvoza in domače prodaje, s poudarkom na zadrževanju dinamike izvoza na razviti zahod, na povečevanju dinamike v DVR in SEV itd., izdelati programe kadrovskega prestrukturiranja, šolanja in došolanja zaposlenih, povečati likvidnost, izdelati kvalitetno in hitro sanacijo delovnih organizacij s težavami v poslovanju, pospeševati realizacijo prioritarnih investicijskih projektov z maksimalnim dohodkovnim učinkom in povečati kvaliteto poslovanja celotnega sistema Iskre, ki zadnje čase kaže vidne znake upadanja. Delavski svet je predlagane sklepe sprejel z dopolnitvijo, da bodo na naslednji seji določili nosilce nalog posameznih ukrepov.

Beseda je tekla tudi o Iskrinih delovnih organizacijah, ki poslujejo z motnjami, kjer so glavni direktorji Telematike, Avtomatike in Mikroelektronike pred-

stavili devetmesečno poslovanje in ukrepe za izboljšanje stanja v posameznih sredinah. Tako so v Telematiki pripravili načrt za zmanjševanje kadrovskih presežkov pa finančno in programsko konsolidacijo. V Avtomatiki so se lotili reorganizacije podjetja, naredili kompletno programsko analizo, načrtujejo boljšo povezavo s tujimi podjetji in kadrovske zamjenjave. Še najbolj kritično je v Mikroelektroniki, kjer so bili, po besedah glavnega direktorja, že večkrat pred tem, da ustavijo proizvodnjo. Celotni zajamčeni osebni dohodki posledično vplivajo na storilnost, produktivnost in odhod strokovnjakov. Zaradi kritičnega stanja in s tem, da so po mnenju direktorja izčrpane vse možnosti za rešitev položaja Mikroelektronike, je glavni direktor Milan Mekinda ponudil tudi svoj odstop, ki ga je delavski svet delovne organizacije tudi sprejel.

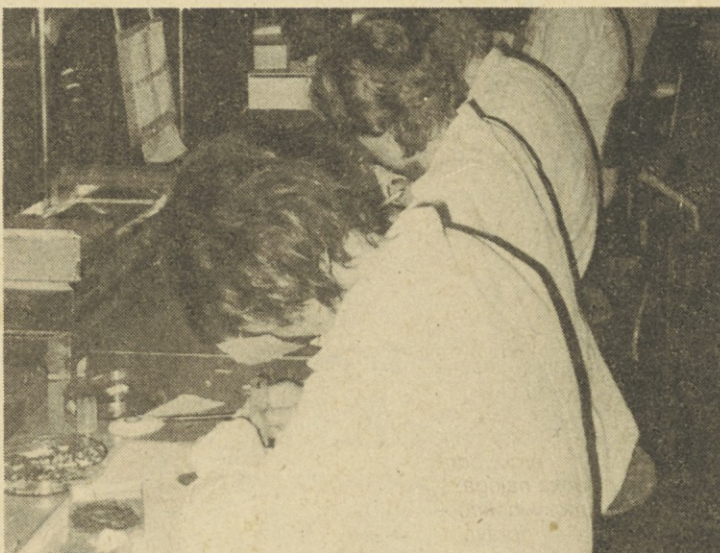
Delavski svet SOZD Iskra je sprejel poročila o poslovanju vseh treh delovnih organizacij pa tudi ukrepe za izboljšanje položaja. Temeljiteje pa so pregledali izhodišča, na katerih bi moral sloneti proces sanacije stanja Mikroelektronike, ki jih je pripravila delovna skupina, imenovana s strani kolegija glavnih direktorjev SOZD Iskra in Poslovnega

odbora, z namenom, da pripravi predlog za ekonomsko in statusno razrešitev problema Mikroelektronike. Delavski svet pa je ob pripravljenih sedmih izhodiščih zadal Poslovodni odbor SOZD Iskra, da ta predlog operacionalizira, s tem, da do konca novembra predloži načrt z nosilci, roki in aktivnostmi. Poleg tega so zaključili, da je potrebno sklicati sestanek s predstavniki slovenskega Izvršnega sveta, Gospodarske zbornice in Elektro fakultete, kjer naj javno opredelijo stališče SRS do Mikroelektronike. Delavski svet je tudi zadal vodstvo Mikroelektronike, da pripravi ukrepe za skrajno racionalno poslovanje delovne organizacije. Zaradi kritičnega položaja in pomanjkanja likvidnostnih sredstev, delavski svet priporoča, da delovne organizacije najdejo rešitev za minimalno normalno poslovanje Mikroelektronike.

Na seji delavskega sveta so se delegati seznanili tudi s poročilom odbora za pripravo samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra, ki je obravnaval pripombe na osnutek sporazuma, katere je posredovala večina Iskrinih delovnih organizacij in so se nanašale na organiziranje dejavnosti skupnega pomena v SOZD Iskra in na kakšen način naj poteka združevanje sredstev na ravni sestavljene organizacije. Glede na heterogenost stališč in nujnost uskladitve postopka s spremembami v zakonodaji, zahteva odbor od področnih kolegijev strokovno mnenje glede vsebinske opredelitve dejavnosti skupnega pomena. Delavskemu svetu pa odbor predlaga, da premakne rok za pripravo osnutka drugega sporazuma do konca oktobra, pri čemer naj bo ta aktivnost usklajena z nastajanjem nove zakonodaje, ki naj jo v pripravi že upoštevajo. Delavski svet je sprejel poročilo in sklep o podaljšanju javne razprave in usklajevanju samoupravnega sporazuma.

Ob koncu seje so se člani tega najvišjega samoupravnega organa v Iskri seznanili tudi s poročilom o poslovanju ino-firm v prvem polletju, s sanacijskim programom TTE Istanbul pa s predlogom za odprodajo solastniškega deleža Iret-Trst in s predlogom za odprtje predstavništva Iskra Elektronik Stuttgart. Delavski svet je predloge poslovnega sveta ZT skupnosti tudi sprejel.

V. Žunič

Peta seja predsedstva SAK ZK SOZD Iskra

Enotno izražena podpora slovenskemu vodstvu v demokratičnih procesih

Pretekli četrtek so se člani Iskrine Stalne akcijske konference Zveze komunistov zbrali na peti seji, kjer so po sklepu prejšnje seje obravnavali aktualne družbene razmere v Sloveniji in Jugoslaviji in vlogo Zveze komunistov v teh procesih. Seje se je udeležil tudi izvršni sekretar Centralnega komiteja ZKS Robert Černe.

V uvodu je Iskrinim komunistom spregovoril Robert Černe, ki je ocenil trenutna dogajanja v Sloveniji in Jugoslaviji, nakazal nekatere neznanke in zmede v današnjem političnem procesu, opozoril na pretekle dogodke, ki jih lahko z drugimi dogajanja postavimo v mozaik, ki opredeljuje današnji politični položaj, spregovoril o pripravi na 17. sejo CK ZKJ in na kratko predstavil politiko slovenskega Centralnega komiteja Zveze komunistov, ki izhaja z zadnjega kongresa in konference slovenskih komunistov.

V razpravi so prisotni odpirali različne splete vprašanj, kjer so še največ poudarka dajali zdajšnjim ustavnim spremembam, ekonomsko razvojnemu vprašanju in premajhnim rešitvam pri razvojni politiki, tudi v okviru Iskre, kjer so poudarili, da je potrebno končno razčistiti tudi odnos družbe do Iskre, v smislu finančne in kadrovske podpore. Govorili so tudi o metodah kadrovske prenovе ZK, o vzdušju v osnovnih organizacijah ZK in s tem o mobilizaciji ZK v bazi pa o identifikaciji članov Zveze komunistov, o energičnejšem argumentiranju in delu na terenu. V razpravi, v kateri je bilo nenehno čutiti podporo slovenskemu vodstvu pri demokratičnih procesih, so se pojavila tudi razmišljanja, da bi bilo smotno Milana Kučana evidentirati za člana predsedstva SFRJ.

Ob koncu seje so poslali telegram s podporo politiki slovenskega Centralnega komiteja ZK, ki je bila dogovorjena na zadnjem kongresu in konferenci ZKS. Dogovorili so se, da bodo vse osnovne organizacije v delovnih organizacijah obravnavale aktualne družbene razmere v Jugoslaviji in predvsem v kakšni meri se uresničuje politika, sprejeta na kongresu in konferenci v posameznih sredinah. V smislu ocen podpore tej politiki naj osnovne organizacije to koordinirajo z občinskimi komiteji ZK. Ob teh razpravah je potrebno znova

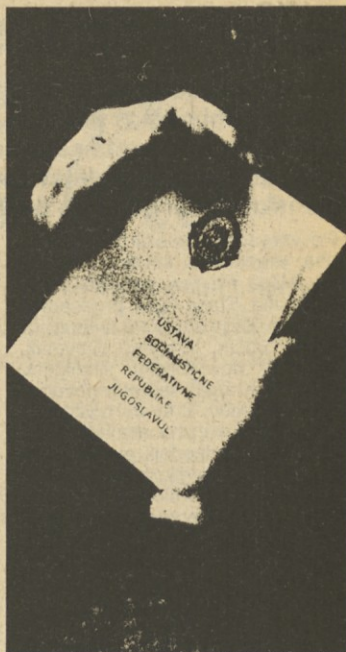
pregledati varnostno-politične ocene v posameznih sredinah.

Člani SAK ZK so sklenili, da v kolikor družbeno-politične organizacije odgovarjajo na različne telegrame in pisma iz drugih republik, ki pozivajo k razredni enotnosti v Jugoslaviji, naj na ta pisma odgovarjajo z argumenti in pogledi naše politike za nadaljnji razvoj v Jugoslaviji. Ob tem so enotno menili, da je potrebno povečati število razgovorov z vodstvi družbeno-političnih organi-

zacij v delovnih organizacijah in velikih sistemih iz drugih republik, na katerih naj bi obravnavali vprašanja razvoja.

Sejo so prisotni zaključili s sklepom, da je potrebno posvetiti večjo pozornost delegatskemu sistemu in delovanju naših delegatov, predvsem v zborih združenega dela, ki bi morali odigrati večjo vlogo v podpori slovenski politiki.

VŽ

Predstavljamo vam Fedorja Gregoriča

Iskra bo našla pravo usmeritev

»Raven ugleda firme v poslovnem svetu na zahodu je eden izmed pokazateljev veličine podjetja. Tudi Iskra nedvomno ima tako image kot veličino. Toda, po mojem mišljenju, bi ga morala povečati, saj ugled, ki ga med drugim tvori današnje obstojenje tehnologije ni dovolj. Večina podjetij je tudi v osvajanju novih tehnologij in njihovem prodoru na tuja tržišča. In prav v tem je naša verjetnost uspeha...« je nedavno tega razmišljal naš sogovornik Fedor Gregorič, ki je že nekaj mesecev član Poslovnega odbora SOZD Iskra za področje namenske proizvodnje. Vsekakor to ni lahka naloga, saj so potrebe sistemskih kupcev (republiški in zvezni upravni or-

gani, JLA, organi za notranje zaščite, teritorialna obramba...), ki so končni koristniki izdelkov namenske proizvodnje, še kako zahtevne in specifične. Omenimo samo ostre pogoje za stoodstotno kvaliteto in vzdržljivost izdelkov, za strogo spoštovanje dobavnih rokov in vse večje zahteve po visokih tehnologijah, kar pa v naših delovnih organizacijah ni mogoče vedno vsestransko izpolniti in uresničiti. Ampak kljub vsemu Iskra kot celota to področje dokaj dobro obvladuje in nudi sistemskim kupcem izdelke iz množice programov, ki jih profesionalno, polprofesionalno pa tudi širokopotrošno proizvaja.

Za obvladovanje in koordiniranje tega področja je nedvomno potrebno veliko izkušenj, ki jih Fedor Gregorič zagotovo ima.

Na širino poznavanja stvari, na velike strokovne izkušnje, ki jih naš sogovornik izraža s svojimi razmišljanji, pogledi in idejami že v samem razgovoru, naš pa nanje navaja tudi njegova pestra in zanimiva življenjska in poklicna pot.

Iz Maribora, kjer je končal osnovno šolo, je odšel v Ljubljano in se po končani elektrotehnični srednji šoli in opravljeni diplomski na elektrotehnični fakulteti leta 1968 zaposlil v Iskri, v njenem tedanjem Zavodu za avtomatizacijo in že po dveh letih postal šef Biroja za avtomatizacijo v industriji. Z ustanovitvijo delovne organizacije Avtomatika pa je prevzel vodenje temeljne organizacije Signalne varnostne naprave (današnji AVT). V naslednjih letih ga je pot vodila v zvezne in republiške organe, saj je eno mandatno obdobje delal v Zveznem inštitutu za varnost in druž-

beno samozaščito in v začetku osemdesetih let kot pomočnik predsednika Republiškega komiteja za industrijo in gradbeništvo pri slovenskem Izvršnem svetu. Ob različnih funkcijah in delu, ki ga je opravljal na številnih področjih, si je izkušnje nabiral tudi zunaj naših meja. V obdobju od leta 1983 do leta 1988 je bil namreč direktor Iskrine ino - firme Cefra v Münchnu. Letos se je vrnil iz tujine, ki ga je »dodobra obrusila« in prevzel vodenje področja za namensko proizvodnjo v sestavljeni organizaciji.

Vsa ta leta, tudi takrat, ko je delal zunaj Iskre (po sklepu Delavskega sveta SOZD Iskra je bil tudi takrat član Iskre), je bil vedno s srcem Iskraš. S ponosom pa tudi s kančkom kritike se spominja dveh desetletij nazaj na Iskrino vključevanje v mednarodno delitev dela, na njeno rast in razvoj lastnih tehnologij pa tudi na njeno zaostajanje na nekaterih ključnih področjih. Ostaja pa večni optimist, čeprav pravi, »da bo izhod iz današnjega Iskrinega položaja izredno težaven, toda z usmeritvijo v stalen in povečan izvoz, z organiziranim pristopom na zahodnih in vzhodnih državah pa tudi v državah v razvoju pa s povečanim oživiljanjem investicij v projekte širših dimenzij, ob osvajanju visokih tehnologij in notranji reorganizaciji sestavljene organizacije, katere uspeh se mora odražati v kapitalnem združevanju, ne pa v razbijanju na mikropodjetja, bo Iskra našla pravo usmeritev in izhod iz trenutnega položaja, s tem pa popravila in povečala svoj ugled.« je ob koncu razgovora optimistično razmišljal Fedor Gregorič.

Vesna Žunič

Predsednik slovenskih sindikatov v Avtoelektriki

»Kritična ocena delovanja sindikata v nastalih zaostrenih pogojih gospodarjenja«. Tak je bil delovni naslov posveta, ki je potekal minuli petek, 14. oktobra v Iskri Avtoelektriki Nova Gorica. Posveta se je udeležil tudi ugledni gost — predsednik slovenskih sindikatov Miha Ravnik s sodelavci, sicer pa je bil njegov obisk v Iskri Avtoelektriki uresničitev želje Iskrinih sindikalnih delavcev, stare že kar nekaj časa.

Posveta so se udeležili še Augustin Ciuha, predsednik sindikata SOZD Iskra, Miloš Pavlica, sekretar DPO SOZD Iskra, Franc Gale, predsednik medobčinskega sindikata svernoprismorskih občin, Adrijano Devetak, predsednik novogoriških sindikatov ter Branko Kragelj, sekretar novogoriških sindikatov. S strani gostiteljev pa so razgovoru prisostvovali Miloš Vodopivec, predsednik predstava konferenca OO sindikata Iskre Avtoelektrike, ki je bil tudi sklicatelj posveta in ga je tudi vodil, predsedniki osnovnih organizacij po tozidi, Robert Žerjal, glavni direktor Avtoelektrike, nekateri drugi sindikalni aktivisti ter predstavniki DPO in samoupravnih organov.

Po prisrčnem pozdravu in dobrodošlici gostom, je Miloš Vodopivec opozoril in zaprosil za razčlenitev najaktualnejših problemov sedanjega časa, teh pa je bilo veliko, v ospredju pa so gotovo članarina, ki je po mnenju mnogih njena delitev napačna, prevelik aparat zaposlenih od občinskih, republiških do zveznih organov, prevelik vpliv sindikata med delavci in na družbena dogajanja, delno že izgubljeno zaupanje v najmnogičnejšo organizacijo itd.

Miloš Vodopivec je gostom strnjeno orisal delovanje sindikata v Avtoelektriki in dodal, da je usmerjeno predvsem tja, kjer so možne spremembe v dobrobit zaposlenih, v mislih pa je imel posodobitev proizvodnega programa, tehnološko in kadrovsko prenovu, delitev po rezultatih dela, boljše izkoriščanje delovnega časa, red in disciplino itd. Torej je vpliv sindikata znotraj delovne organizacije zelo velik, kar pa ne velja za vpliv izven tovarniške ograje, kjer možnos-

ti sicer so, do učinkov pa je pogostokrat zelo dolga pot. O tem, kaj predstavlja 3600 članski kolektiv Iskre Avtoelektrike v novogoriškem gospodarskem prostoru pa je spregovoril Robert Žerjal, glavni direktor. Uvodoma je poudaril izjemno tesno in plodno sodelovanje predstava sindikata s poslovnimi strukturami, kar po njegovem mnenju lahko označimo že kot zgodovinsko vlogo in pravilno naravnano vzvod za relativno stabilnost Iskre Avtoelektrike v teh težkih gospodarskih trenutkih. »Čeprav smo v zadnjem času zmanjšali število zaposlenih iz 3715 na 3681, pa smo proizvodnjo vseeno povečali za 16 odstotkov, kar seveda kaže tudi na relativno rast produktivnosti, ki je tudi sicer v zadnjih treh letih v stalnem porastu. Tudi pri vključevanju v mednarodno delitev dela beležimo stalno rast in prav z vrsto novimi izdelki za-

dovoljivo rešujemo potrebe tujih tržišč. V letošnjih devetih mesecih smo prodali na tuje trge že za 19,4 milijona dolarjev izdelkov in smo na pravi poti, da bomo letni plan izvoza, ki je 27,3 milijone dolarjev v celoti izpolnili, oziroma dosegli. Vsi razpoložljivi pokazatelji pa se nagibajo v pozitivno smer, kar z drugimi besedami pomeni, da bomo do konca leta poslovali brez večjih težav in da ga bomo zaključili s primerno akumulacijo. Naj ob tem pohvalim izredno prizadevnost vseh zaposlenih pri opravljanju vsakodnevnih del in nalog«, je poudaril glavni direktor.

Besedo je nato povzel ugledni gost in uvodoma orisal trenutni družbenopolitični in gospodarski položaj v naši državi in med drugim dejal, da je odveč poudarjati, kako resno se moramo vsi zavedati izredno kritičnih raz-

meritve, ki so vezana na najaktualnejše naloge. Pri tem je mislil tudi na sprejete tistih ustavnih določil, o katerih je največ govora, to pa je uveljavitev tržnih ekonomskih zakonitosti, naloge pri sprejemanju novih ekonomskih zakonov in zahteva sindikata po razbremenitvi gospodarstva, po

realnejšem nagrajevanju po delu s tem pa tudi po spremembi zakona o omejevanju osebnih dohodkov.

Obširno se je predsednik slovenskih sindikatov dotaknil tudi tehnoloških viškov, do katerih prihaja v nekaterih delovnih organizacijah. Leti nikakor ne smejo ostati na cesti, ampak jih je treba kar najhitreje preporazporediti in vključiti v nove donosnejše programe. Sindikati bodo bdeli tudi nad akcijo zagotavljanja vsakodnevnih najosnovnejših prehrabnih potrebščin, prav tako pa bo treba narediti vse, da realni osebni dohodki do konca leta ne bodo padli za več kot deset odstotkov.

Miha Ravnik je tudi menil, da zaposlenih v sindikatih, ki opravljajo profesionalno delo ni preveč. Glede članarine in njene delitve pa je pripomnil, da je potrebno preveriti, kako in za kaj je članarina porabljena ter da osnovne organizacije ne morejo samovoljno odločati o njeni delitvi. Skozi široko razpravo je predsednik Ravnik pojasnil še vrsto odprtih vprašanj, ob koncu pa moramo vsekakor zapisati tudi njegovo pohvalo o pravilni usmeritvi, organiziranosti in prizadevanju vseh članov kolektiva Iskre Avtoelektrike za čimhitrejši izhod iz sivine današnjega dne.

Marko Rakušček

Predstavitev pomembnega priročnika

V minuli številki našega glasila smo s strani Iskre Avtoelektrike Nova Gorica namenili največ pozornosti uresničevanju akcije na področju kakovosti, danes pa povejmo, da je v tem velikem in pomembnem mozaiku storjen že korak več, saj smo bili minulo soboto 15. oktobra priča predstavitvi priročnika za zagotavljanje kakovosti v Iskri Avtoelektriki, obenem pa je potekal tudi posvet o aktivnostih Iskre Avtoelektrike v letu kakovosti.

Posvet, ki je bil v izobraževalnem centru Iskre Delte v Novi Gorici je sklical Robert Žerjal, glavni direktor in je bil namenjen (enako tudi predstavitvi priročnika) direktorjem in vodjem področij, oziroma služb.

Uvodni del ter politiko in organizacijo celovitega zagotavljanja kakovosti je predstavil Robert Žerjal, glavni direktor. Boris Leban, direktor tozda Inštitut je spregovoril o inovacijskem procesu, ovrednotenju kakovosti ter analizi možnih napak in učinkov. Aleš Nemec, pomočnik glavnega direktorja je govoril na temo zagotavljanja kakovosti nabavljenih materialov in delov ter o izobraževanju in presoji kakovosti. Dragan Štrancar, vodja področja tehnologije in študija dela je predstavil kakovost delovnih sredstev, Stanko Birsa, vodja področja kakovosti pa je spregovoril o kakovosti merilnih sredstev, kakovosti v procesu proizvodnje ter tehnološki statistiki, kakovosti in zanesljivosti.

M. R.

Seja odbora za varstvo pri delu in humanizacijo dela

Posnetek ekološkega stanja nujno zaključiti do konca leta

Na prvi seji Odbora za varstvo pri delu in humanizacijo dela sta bila na predlog Koordinativnega odbora Iskrinega sindikata soglasno izvoljena za predsednika Odbora Andrej Rožič iz Invest servisa in za podpredsednika Mitja Papež iz Elementov. Odbor se je med drugim seznanil tudi s poročilom o delu odbora, z izvajanjem projekta »Vpeljava sistema za varstvo okolja v SOZD Iskra« in sprejel predlog prihodnjega dela Odbora.

Po konstituiranju Odbora so se njegovi novi člani seznanili s poročilom o preteklem delu, ki ga je podal dosednji predsednik Alojz Ramuta. Po tem so člani Odbora določili komisijo, ki mora do 21. oktobra izdelati elemente plana za področje varstva pri delu, kajti za varstvo okolja je to že narejeno. Sklenili so tudi, da bodo po potrebi na seje povabili tudi pristojnega inšpektorja za delo in, da bodo seje naslednjih odborov organizirali vsakič v drugi Iskrini delovni organizaciji.

V nadaljevanju srečanja je Mitja Fortič predstavil kratkoročni in dolgoročni program dela Odbora, kjer je poudaril, da mora varstvo pri delu, humanizacija dela in varstvo okolja postati sestavni del gospodarjenja v temeljnih, delovnih in sestavljanih organizacijah in glede na to določiti tudi nosilce odgovornosti. Odbor, ki mora imeti koordinacijsko funkcijo, je potrebno tudi statusno opredeliti kot izvršilni organ, kar naj bi upoštevali pri novi organiziranosti sestavljene organizacije. V delo in razvoj varstva pri delu humanizacije dela in varstva okolja se morajo bolj vključiti družbeno politične organizacije, predvsem sindikat, ki mora oceniti stanje in preveriti, če ukrepe za izboljšanje delovnega okolja tudi izvajajo.

V programu dela odbora za leto 1988 in 1989 pa je med drugim zapisano, da je potrebno izdelati analizo varstva pri delu v SOZD Iskra, organizirati vsaj dve strokovni konferenci, katerih tema mora vsebovati aktualne probleme širšega področja delovanja varstva pri delu in humanizacijske usmeritve s poudarkom na razvojno stopnjo v Iskri in skrb za predhodno varstvo. Poleg tega je potrebno za člane Odbora in predstavnike delovnih in temeljnih organizacij organizirati seminarsko izobraževanje tako, kot je bil to pretekli ekološki seminar, saj so dosedanje izkušnje pokazale, da je takšen način prenašanja izkušenj v kolektive najboljši.

Beseda je tekla tudi o izvajanju druge faze projekta »Vpeljava

sistema za varstvo okolja v SOZD Iskra«, katere nosilec strokovnega dela je bila Skupina za posege v okolje pri Institutu Jožef Stefan. Zajemala je inventarizacijo stanja in opravljanje konsultantskih dejavnosti. Vsekakor je potrebno drugo fazo dokončati v najkrajšem možnem času, tj. najpozneje do konca letošnjega leta, da bi lahko začeli z realizacijo tretje faze z delovnim naslovom »Ekološko-varstvena ocena«. Glede na to, bo potrebno seznaniti vse vodilne delavce z nujnostjo izvajanja dogovorjenih sklepov, po sprejetem terminskem planu pa celoten projekt in na področju

izobraževanja pritegniti tudi kadre iz razvoja ter realizirati štipendiranje in pretok znanja, to je usposobiti strokovno uspešen kader. Ne glede na obveznosti dokončanja druge faze se mora tretja začeti najpozneje v četrtem trimesečju po programski nalogi in pogodbi, ki jo je pripravil SE-PO. To bo tudi možno, saj bo po nekaterih delovnih organizacijah do takrat kvalitetno dokončana.

Odbor za varstvo pri delu in humanizacijo dela zato naroča vsem delovnim in temeljnim organizacijam materialne proizvodnje, da inventarizacijo o vplivu na

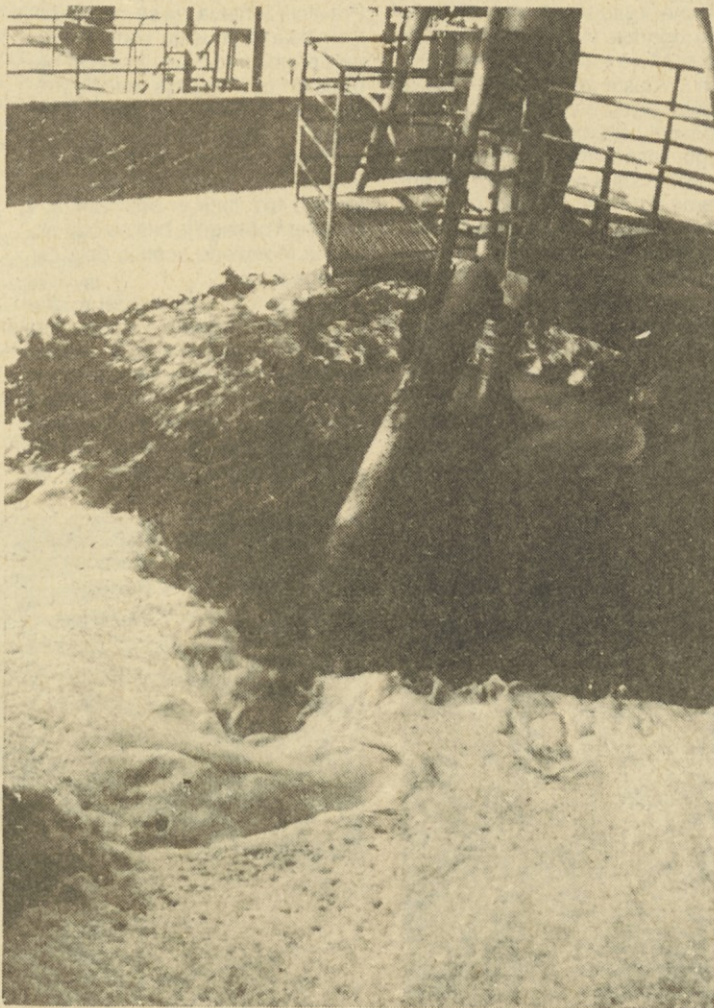
okolje končajo do 31. decembra letošnjega leta in, da o tem obvestijo poslovodne organe delovnih in temeljnih organizacij, ter Odbor za DSS in SLO. Hkrati so sprejeli tudi finančno poročilo k zaključkom druge faze, katere stroški v celoti znašajo okrog 34 milijonov dinarjev.

V nadaljevanju seje pa so se člani odbora seznanili s potekom tretje faze, ki bi zajemala izdelavo ekološke varstvene ocene kot izhodišča za ukrepe za varstvo okolja po delovnih in temeljnih organizacijah strokovne ocene znanja pa koordinacijo aktivnosti potrebnih za dopolnitev posnetka stanja in izdelavo ekološko-varstvene ocene in opravljanje konsultantskih dejavnosti po posameznih delovnih in temeljnih organizacijah. Odbor se je strinjal s programskim delom tretje faze in sprejel specifikacijo aktivnosti na tretji fazi po ponudbi v skupnem znesku približno štiristo milijonov dinarjev in pri tem določil pogoje za sprejemanje pogodbe.

Poročevalci so člane Odbora informirali tudi o izdelanem sanacijskem elaboratu za odpravo smrada v temeljni organizaciji Feriti, v kateri morajo končati sanacijo do leta 1990. Hkrati pa Odbor priporoča SOZD Iskra, da vključi reševanje ekološke problematike v program financiranja iz združenih sredstev za leto 1989, s čimer bi bili doseženi boljši delovni pogoji za zaposlene v stegenski industrijski coni in okolici.

Na seji Odbora, ki je to pot potekala v Elektrooptiki, so obravnavali tudi zaključke strokovnih konferenc in ugotovili, da so zaključki aktualni tudi za prihodnje delo, zato jih je potrebno upoštevati pri izdelavi nalog srednjeročnega in dolgoročnega programa Odbora. Ob tem so se seznanili tudi s pripombami Pravičnika o pregledu delovnega okolja in sredstev za delo in po razpravi sklenili, da je potrebno tesnejše sodelovanje z Republiškim inšpektoratom za delo. Ob koncu seje pa so se seznanili tudi z metodologijo inšpekcijskih pregledov delovnih organizacij na področju industrije, s sklepom Elektrozveze o vodenju evidence nevarnih snovi pa z načrtovanjem ukrepov za varovanje okolja v Kibernetiki in vpeljavo sistema za varstvo okolja v SOZD Iskra.

V. Ž.

Več pozornosti posvetiti delu z ljudmi

V Kondenzatorjih je bilo zaposlovanje v prvih devetih mesecih zelo selektivno. Zaposlujejo samo strokovni kader, le v nujnih primerih nekvalificirane delavce.

V tem obdobju je tovarno zapustilo prek šestdeset delavcev. Kljub ugotovitvi, da je izobrazbena struktura zaposlujočih še bistveno boljša od »odhajajočih«, se bo ob podatku, da iz tovarne intenzivneje kot lani, odhajajo strokovnjaki, moral marsikdo dobro zamisliti... in seveda nekaj narediti.

O problematiki izobrazbene strukture v semiški Iskri smo v našem glasilu že večkrat pisali in ob tem skušali poiskati tudi nekatere vzroke za stanje, čeprav natančnega odgovora nismo našli. To pot se bomo omejili le na nakazovanje nekaterih ukrepov in iskanje rešitev za izboljšanje razmer na kadrovskem področju. Že podatek, da število visokoizobraženega kadra zajema približno poldrug odstotek vseh zaposlenih v Kondenzatorjih (od 1706 trenutno zaposlenih ima le 28 delavcev visoko izobrazbo) zgovorno kaže na nezavidanja vreden položaj glede izobrazbene strukture v tovarni.

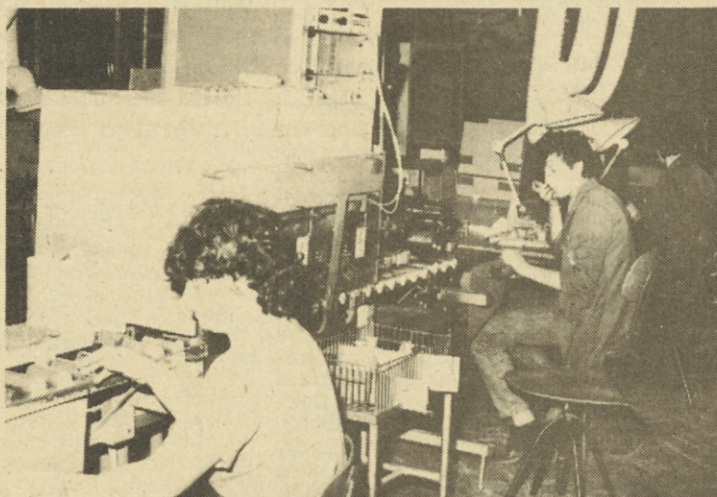
V semiški Iskri dokaj strogo upoštevajo drugo strateško točko sestavljene organizacije o zmanjševanju zaposlovanja, saj je le to izredno selektivno. Zaposlujejo zgolj strokovne kadre in seveda svoje štipendiste. V obdobju devetih mesecev so zaposlili devetnajst pripravnikov (z najmanj četrto stopnjo izobrazbe). Glede zapuščanja delovne organizacije, le-to zajema predvsem odhode v JLA in upokojitve, čeprav pa je zaskrbljujoč podatek, da so v teh mesecih tovarno zapustili trije inženirji (dipl. ing. strojništva, dipl. ing. elektrotehnike in dipl. ing. kemije — deficitarne smeri v Semiču) in trije tehniki.

Slika negativne inženirske bilance v Kondenzatorjih je podobna kot v celotni Iskri, saj kaže na to, da vedno več strokovnjakov v Iskri ne vidi več možnosti za zadovoljevan-

je svojih strokovnih in materialnih potreb, po drugi strani pa se manjša atraktivnost Iskre za zaposlitev novih strokovnjakov. Čeprav v Kondenzatorjih, tako kot v vsej Iskri, ni analize, ki bi natančno odgovorila, zakaj strokovni kader zapušča Iskro, lahko kljub temu, na tem mestu poudarimo, da bi morale delovne organizacije v okviru svojih realnih možnosti, več narediti za ugotavljanje in spreminjanje delovne klime, ki se direktno odraža v povečani fluktuaciji delavcev, predvsem strokovnjakov. Upamo samo, da se slednje ugotovitve v Semiču dobro zavedajo!

Trdijo, da vzrok za odhod strokovnjakov ni stanovanjski problem, ni pa rečeno, da se le-ta v bodoče ne bo pojavil kot vzrok zapuščanja delovne organizacije. Več možnosti za odhode visokoizobraženega kadra iščejo v nižjih osebnih dohodkih (avgusta so jih, kot smo pred kratkim pisali, dokaj povišali) predvsem pa v nezadovoljstvu pri delu, njegovi nezanimivosti, neperspektivnosti in slabi organizaciji. Slednje prav gotovo ni nerešljiv problem, zahteva samo vsestranskost, analitičnost, sintetičnost... pa temeljito izobraževanje vodilnih delavcev (pri vseh strukturah).

Ena izmed možnosti, s katero skušajo zaježiti odhod strokovnjakov zaradi nestimulativnega zaslužka, je v juniju sprejet pravilnik o vrednoteju, oz. nagrajevanju ustvarjalnega dela. Temelji na tem, da bodo lahko kreativni kadri glede na

prizadevnost zaslužili tudi do polovice večji osebni dohodek, kot doslej. Do pozitivnih (pa tudi negativnih razlik) bodo upravičeni tisti delavci, ki bodo vključeni v projektno delo. Pravilnik zahteva, da se pred začetkom dela na projektu, vodja in izvajalci dogovorijo o posameznih parametrih (cilj, trajanje, način, stroški, sodelovanje z drugimi inštitucijami), gre pač za dogovor, ki pa zapisan predstavlja neke vrste »pogodbo«. Po končanem delu pregledajo rezultate in odstopanja, v kakšnem obsegu je bila naloga narajena in seveda ocenijo delo celotnega teama.

Ta pravilnik je sedaj še v »poskusni dobi« saj bodo v Kondenzatorjih po šestih mesecih, tj. ob koncu leta preverili njegovo ustreznost in uporabnost. Če ne bo ustrezal postavljenim zahtevam, ga bodo naknadno dodelali, ali pa celo na zahtevo delavskega sveta, če bo

potrebno tudi ukiniti in iskati druge možnosti in oblike stimulativnih osebnih dohodkov. Ni potrebno poudarjati, da se mora prizadevnost in uspešnost odražati v višini zaslužka in to veliko bolj kot doslej.

Po besedah vodje splošno-kadrovskega položaja v semiški Iskri Petra Jančana, bodo več pozornosti morali posvetiti tudi delu z ljudmi, nagrajevanju in usposabljanju vodij. V smislu sistema spremljanja razvoja kadrov imenovane IKAR, ki so ga pripravili v sestavljeni organizaciji pa bo potrebno spremeniti dokaj stereotipne ocene za horizontalno in vertikalno napredovanje, pripraviti kadrovsko službo za zahtevnejše naloge pa predugačiti način spremljanja uspešnosti režijskih delavcev in kar je potrebno, tudi v proizvodnji.

VŽ

Avtomatika koordinator izvršavanja projekta MEIUS

Projekt Elektronika in optoelektronika bodočnosti je največji jugoslovanski projekt, ki ga bo finančno poprl letos ustanovljeni zvezni sklad za spodbujanje tehnološkega razvoja Jugoslavije pri Zveznem Komiteju za znanost, tehnologijo in informatiko. Ciljna naloga projekta je, razviti modularni elektrooptični inteligentni upravljalni sistem (od tod tudi skrajšano ime projekta MEIUS).

Na podlagi Zakona o spodbujanju tehnološkega razvoja, ki je bil objavljen v Uradnem listu SFRJ konec decembra 1987. leta, smo skupno z Inštitutom Jožef Stefan, v uradnem listu SFRJ 10/88 v mesecu februarju objavili pobudo za omenjeni projekt. Motiv za konstituiranje projekta je bila nova smer integracije optike z elektroniko ter hitro nadomeščanje klasičnih elektronskih elementov, senzorjev in sistemov z optoelektronskimi. Uporaba laserjev v obdelovalnih sistemih se v svetu hitro širi, v ospredje pa prihajajo tudi novi visokotemperaturni superprevodniki.

V zelo kratkem času, do 21. aprila smo nato morali, upoštevajoč metodologijo, ki je bila podpisana z že omenjenim zakonom, izdelati predlog za celoten projekt. Le-ta je moral vsebovati, tako vsebinsko, kot finančno razdelavo vsake od skupno 102 nalog in krovnih del. Naloge je predložilo 57 udeležencev (inštitut, fakultete, OZD) iz vse Jugoslavije, kar je zahtevalo še dodatne napore pri usklajevanju. Skupina, ki je pripravljala potrebne projektne materiale — vloženega je bilo cca 20 č./l visokotemperaturnega dela, je dobro opravila svojo nalogo. Od več kot 600 objavljenih pobud, je v roku dospelo na Zvezni komitej 214 izdelanih predlog, od katerih se jih je le 70 uvrstilo v ožji izbor. Po integralni oceni se je naš projekt uvrstil na 3. mesto (kot najkompleksnejši in z največ udeleženkami), kar je izreden uspeh celotne ekipe. Celotna vrednost projekta, ki bo trajal 3 leta, je ocenjena na cca 91,5 milijard din, prvo leto na 31,6 milijard din. Od tega bodo odobrena finančna sredstva zveznega fonda za prvo leto znašala 7,5 milijard din. Pri tem je potrebno poudariti, da je režim financiranja precej zaostren, saj bodo morali vsi izvajalci najprej predložiti neprekinjene bančne garancije, tako za sredstva, ki so jih predvideli v projektu in ki jih bodo morali sami zbrati, kot tudi za vračilo sredstev za spodbujanje zveznemu komiteju, v primeru neuspešnosti projekta ali zaradi neustreznosti razmerja financiranja med republikami, oz. pokrajinama.

Katere bazične tehnologije in osnovna sistemska znanja združuje projekt

- fleksibilne proizvodne tehnologije in robotiko
- tehnologijo novih materialov in inteligentnih senzorjev
- laserske tehnologije
- mikroelektronske tehnologije VLSI
- debelo in tankoplastne tehnologije
- tehnologije in elemente površinske montaže
- tehnologije superprevodnikov
- sistemskih znanj s področja optičnega računalnika in optičnega procesiranja podatkov
- sporedno procesiranje podatkov

Prednosti sistema MEIUS

Pred klasičnimi obdelovalnimi in upravljalnimi sistemi bodo to predvsem: znatno večje hitrosti in natančnost delovanja kot posledica večje hitrosti obdelave podatkov, brezdotična senzorika, nenarušenost meritev, zmanjšanje števila povezav ter zmanjšanje medsebojnih motenj elementov procesnega sistema. Značilnost sistema bo intenzivno nadomeščanje klasičnega prenosa podatkov z optičnim. Zaradi svoje velike fleksibilnosti bo tak sistem uporaben za kibernetizacijo procesov v strojogradnji, za vodenje transporta v Železniškem prometu, za vodenje elektroenergetskih sistemov, v teleko-

munikacijah in td.

Ker projekt sodi v takoimenovano visoko tehnologijo, ga bodo spremljale vse potrebne osnovne raziskave (fizika, kemija novih materialov, spektroskopija od radiofrekvenčnega do optičnega področja, modelske analize in td.).

Štiri kompleksne naloge Iskre Avtomatike

V okviru projekta Elektronika in optoelektronika bodočnosti je s strani Iskre vključenih 7 delovnih organizacij. Kot že rečeno, so v projektu prijavljene štiri projektne naloge iz naše delovne organizacije in sicer v naslednjih tematskih okvirih:

a) Decentralizirani in distribuirani sistem vodenja železniškega prometa;

Naš cilj je, da v omenjenem tematskem okviru razvijamo prototip kodirnega tirnega tokokroga, model elektronskega postajnega SV sistema in izboljšano verzijo sistema daljinskega vodenja. V tem programskem okviru so vključene s svojimi projektnimi nalogami še organizacije: Rade Končar, Elektronska industrija Niš in Institut Kirilo Savić

b) Razvoj in uvajanje v proizvodnjo nove generacije naprav za zaščito in vodenje elektroenergetskega sistema: V projektne okviru b) je naš cilj razviti novo generacijo naprav zaščito in sistema vodenja elektroenergetskih sistemov. V tem okviru so še organizacije: Ergoinvest, Rade Končar in Iskra — Delta.

c) Kibernetizacija procesov v strojogradnji; V projektne okviru je cilj razviti skupno z organizacijo MZT Skopje in mariborsko univerzo fleksibilno strojno celico.

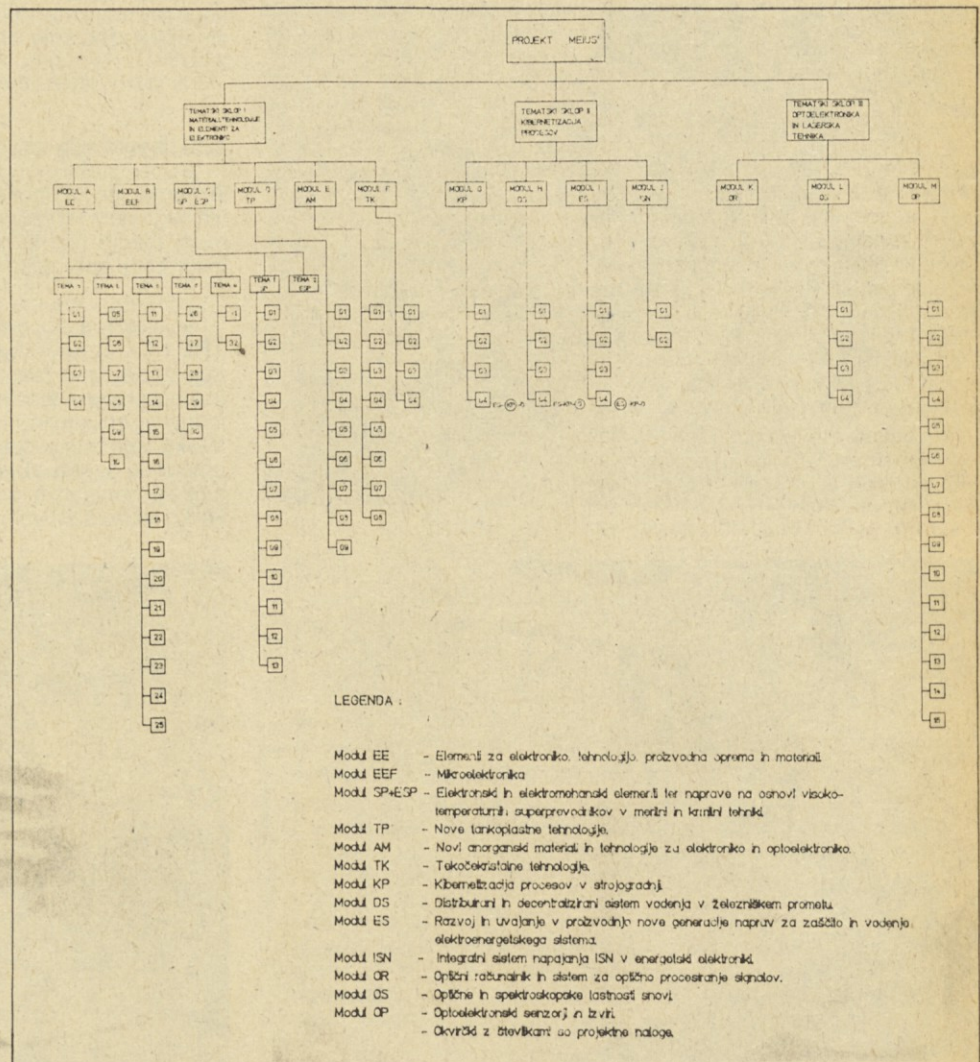
d) Integralni sistem napajanja; V tem projektne okviru sta poleg naše organizacije vključena še Rade Končar in mariborska univerza.

Na vseh omenjenih tematskih okvirih je bila izvedena koordinacija, na kateri smo se dogovorili o delitvi razvojnih aktivnosti. Celotni projekt je pred podpisom pogodbe med koordinatorjem in Zveznim komitejem in pred pridobivanjem potrebnih bančnih garancij.

Pogoji, dani v pogodbi so izredno zahtevni zlasti za koordinatorja projekta, ki bo moral visokostrokovno in kvalitetno opravljati organizacijske, pravne, ekonomske, finančne in administrativno-arhivske aktivnosti in bo za opravljanje aktivnosti plačan iz sredstev projekta. Za strokovno preverjanje in kvalitetno pripravo ter izvedbo vsebinskega dela projekta bodo imenovali ekspertne skupine iz zunanjih in notranjih strokovnjakov projekta.

Visoka uvrstitev najkompleksnejšega projekta in ne nazadnje tudi koordinacija le-tega je lahko pomembna afirmacija v jugoslovanskem prostoru za našo delovno organizacijo, za SOZD Iskra in končno tudi za slovenski prostor pod pogojem, če bo vsak dosegel začrtane cilje. Zato pozivamo vse odgovorne in vodilne ljudi, da s svojim vplivom omogočijo nemoteno razvojno delo na naših projektih nalogah v okviru celotnega projekta, kajti neizpolnjevanje rokov in nedoseganje postavljenih ciljev ogrožajo celoten projekt in s tem povzročajo veliko materialno škodo naši delovni organizaciji in ne nazadnje tudi sebi.

Š. D.

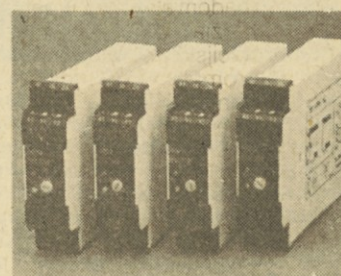
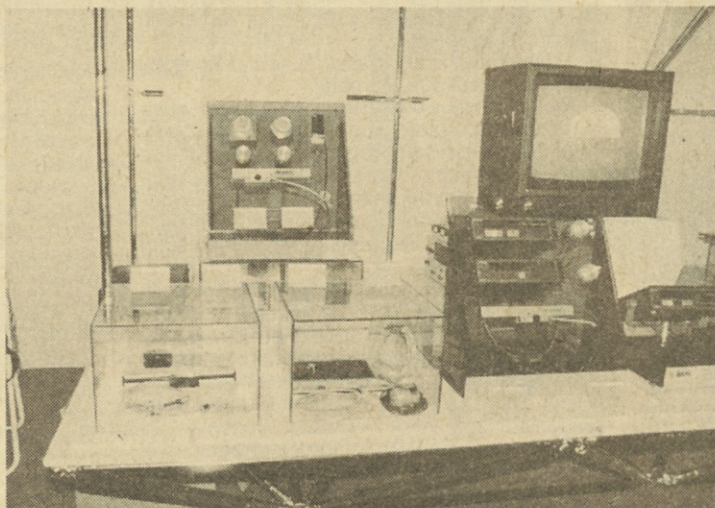
Novosti iz Avtomatike

Izhajajoč iz svojega obširnega razvojno-proizvodnega programa, delovna organizacija Avtomatika vsako leto ponudi tujim delegacijam in številnim domačim obiskovalcem mednarodne razstave Sodobna elektronika novosti in izboljšave ter elemente, naprave in sistem iz standardnega, komercialnega programa.

Čeprav se je z večino programov vključila v ponudbo in dobavo opreme ISND, kar je bilo geslo Iskrine predstavitve na letošnji, jubilejni 35. prireditvi pa nekateri njeni segmenti predstavljajo sestavni del te sodobne, komunikacijske osnove informacijske družbe. Ne glede na navedeno želimo z omenjenim prispevkom seznaniti in opozoriti na novosti, s katerimi se je dokaj uspešno v krogu Iskrinih organizacij, ki gradijo tehnološko bazo sodobnih digitalnih telekomunikacijskih sistemov, predstavila tudi Avtomatika.

Elementi avtomatizacije

— miniaturni rele TRK 14 — je

neutralni monostabilni rele z enosmernim vzbujanjem od 1,5 V do 24 V

— industrijski rele TRP 68,69 — je univerzalni monostabilni rele, namenjen za uporabo v krmilnih, signalnih ali zaščitnih tokokrogih raznih naprav v industriji, transportu, energetiki in td.

— elektronski časovni rele TRE 17 — omenjena družina ponuja releje z zelo široko možnostjo uporabe za avtomatizacijo v industriji, energetiki in transportu. Velike možnosti za aplikacije omogoča široka izbira časovnih funkcij, napajalnih napetosti ter veliko izbiro časovnih območij.

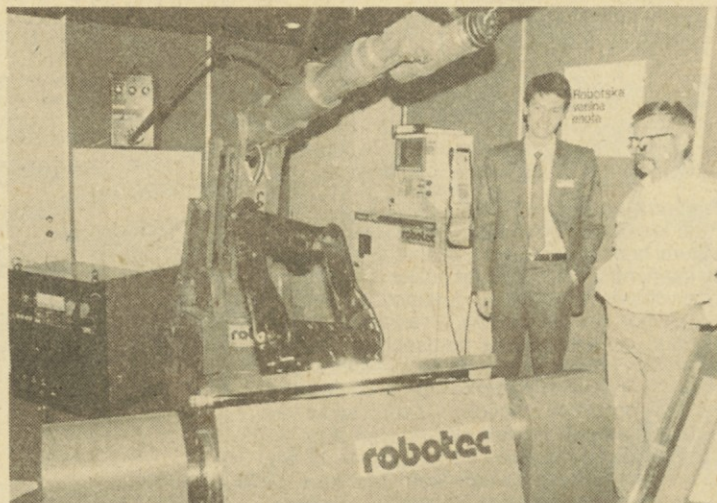
Avtomatizacija v industriji

je kot novosti predstavila:

— novo izvedbo pomnilniško programabilnega krmilnika IPK 21

— inkrementni merilni daljnik TGM 01 114 z merilno dolžino do 3220 mm, ki ga uporabljamo na orodnih in merilnih strojih ter na pozicionirnih napravah za merjenje pomikov

— in numerične kazalnike položaja NP 100, NP 200 in NP 300, ki jih skupaj z linearnimi ali

rotacijskimi inkrementnimi dajalniki uporabljamo za meritev položaja ali dolžin pri obdelovalnih strojih in na področju merilno-kontrolne tehnike (NP 100) kot merilnik toleranc in ekstremnih vrednosti.

Energetika

je predstavila:

— preizkušno napravo za kontrolo funkcij in točnosti sekundarnih zaščitnih relejev (TEPRI)

— mikroprocesorsko integrirano zaščito voda RIR 2000, kateri je dodana funkcija vnovičnega avtomatskega vklopa in je namenjena za trifazno in zemljostično zaščito vodov v direktno, ali indirektno ozemljenih mrežah

— distančni rele RLD 1000, ki je namenjen hitri in selektivni zaščiti v srednje in visoko napetostnih omrežjih. Uporaben pa je tudi za zaščito zbiral in transformatorjev

— infrekvenčni rele RFN 30, mikroračunalniško zasnovan petstopenjski frekvenčni rele, ki ga uporabljamo za zaščito pred popolnim razpadom elektroenergetskega omrežja, za frekvenčno zaščito rotacijskih strojev in kot element avtomatike za programirano ločevanje industrijskih omrežij od javne mreže.

Avtomatizacija cestnega prometa

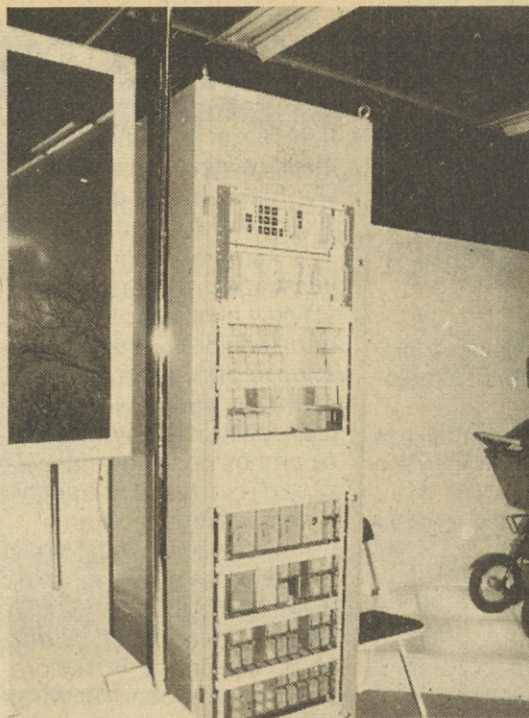
je širši javnosti predstavila model nadzornega in krmilnega sistema za predor Karavanke, ki je načrtovan na podlagi najnovejših spoznanj o krmilnih procesih in ima za podlago načelo distribuiranega procesiranja.

Alarmna tehnika

je predstavila novo hišno alarmno napravo ARO.

Robotizacija

kot specialna dejavnost, kateri v zadnjih nekaj letih dajemo še

posebni poudarek, vpeljuje naslednje novosti:

— linearne pneumohidraulične module s pozicionirno enoto krmiljeni z IPK 21

— pneumohidravlični zasučni modul

— linearni robotski modul z elektroservo pogonom TUR 01, krmiljen z robotskim krmilnikom Iskre

Energetska elektronika

je bila od vseh programov najmočnejše zastopana, od novosti pa je predstavila:

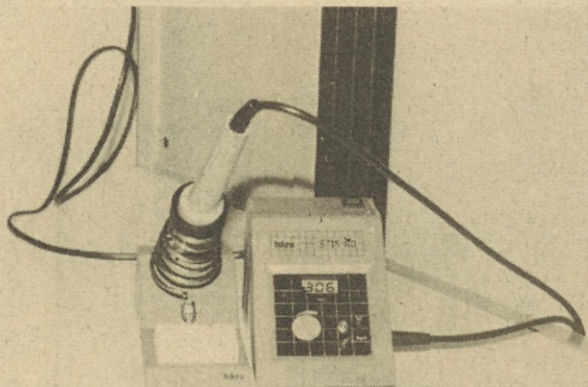
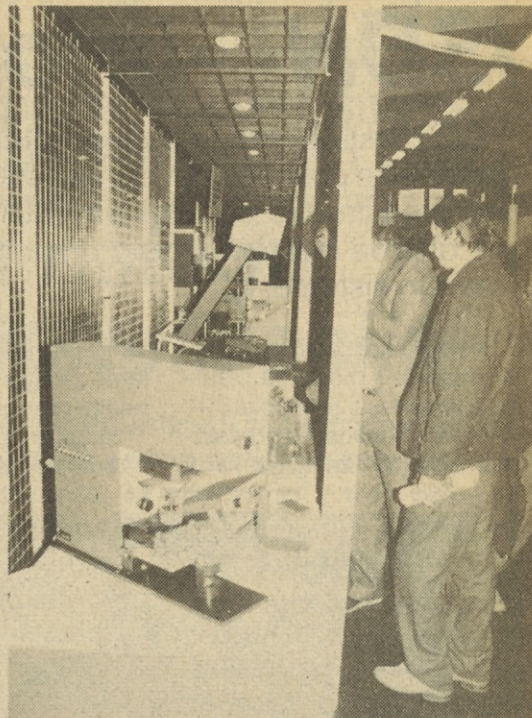
— profesionalna spajkala z močjo 45 oz. 60 W, pri katerih je mogoče nastaviti temperaturo spajkanja. Vgrajene imajo kvalitne konice.

— avtomatsko merilno mesto, krmiljeno z mikroračunalnikom AMM, ki je namenjeno za avtomatizirano testiranje tiskanih vezij, izdelanih v velikosti enojnega ali dvojnega evropa formata. Odli-

kujejo ga modularnost, velika hitrost, priročnost virov in generatorjev ter možnost velike izbire statičnih in dinamičnih bremen. Opravlja meritve napetosti, toka, upornosti, frekvence in td. Vgrajeno ima močno proramsko opremo, ki omogoča statistično analizo merjenih veličin in zapis podatkov na magnetne medije ali prek tiskalnika na papir.

— eksterno D. C. napajanje TT naprav v ferorezonančni izvedbi DNS 048200 je projektira-

no kot centralno 48 W napajanje z ozemljenim pozitivnim polom. Namenjeno je napajanju digitalnih telefonskih central in drugih porabnikov, ki so v celoti indirektno napajani prek lastnih internih DC/DC pretvornikov. Direktni napajalni sistem in uporaba ferorezonančnih usmerniških naprav zagotavljajo telefonski centrali optimalno brezprekinitveno napajanje in hkrati zaščito pred tranzitnimi pojavi v enosmernem napajanju. S. D.

Mednarodni sejem »ELEKTRONIKA« v Münchnu

V času od 8.—13. novembra 1988 bo odprt mednarodni sejem elektronike v Münchnu v ZR Nemčiji.

Ogled sejma organiziramo prek potovalne agencije KOMPAS v času od 9.—12. novembra 1988, z odhodom iz Ljubljane v sredo, 9. novembra 1988 ob 12. (Izpred poslovne stavbe Iskra Delta, Nastanitveni center, Celovška 264 v Šiški).

Posebni potovalni aranžman vsebuje:

- prevoz v München in nazaj
- 2 polpenzion in dodatna večerja s spanjem v Rohrdorfu
- 2 celodnevni vstopnici.

Cena po osebi bo okoli 860.000.— din na tečaj DEM 1850.— din. V primeru, da bo tečaj DEM višji, bo cena sorazmerno višja. Stroški aranžmana bodo plačljivi v dinarjih na račun potovalne agencije. Zaradi nadaljnjega dogovora s potovalno agencijo in rezervacije prenočišč vas prosimo, da na priloženem obrazcu prijavite udeležence do 20. oktobra 1988 na naslov. ISKRA-AVTOMATIKA Ljubljana, Stegne 15 b, Področje za kadrovske zadeve.

— Kontaktna oseba je Tone Kastelic, vodja družbenega standarda, tel.: 556-141; 555-720.

Pripadajoče dnevnice (30%) si udeleženci obračunajo v TOZD.

PROGRAM OGLEDA SEJMA »ELEKTRONIKA«

sreda 9. XI. 1988: Ob 12. odhod iz Ljubljane (Nastanitveni center, Celovška 264 v Šiški) in vožnja prek Ljubelja, Beljaka po novi avtomobilski cesti skozi predore pod Katschbergom in Turami, mimo Salzburga do Rohrdorfa.

Večerja in nočitev.

četrtek 10. XI. 1988: Ob 7. zajtrk in odhod v München in celodnevni ogled sejma. Ob 19. večerja v Rohrdorfu in nočitev.

petek 11. XI. 1988: Ob 7. zajtrk in odhod v München in celodnevni ogled sejma. Ob 19. odhod v Rohrdorf in večerja. Po večerji odhod proti Ljubljani. Prihod v Ljubljano v soboto med 5. in 6. uro zjutraj.

ISDN—informacijska družba

DO Elektrozeve je dala na letošnjem sejmu elektronike poseben poudarek osrednji temi Iskrine predstavitve pod geslom ISDN-informacijska družba in v tem smislu prikazala svoje naprave in sisteme.

V okviru aplikacijskega dela razstave (»moderna pisarna«, »hotelska recepcija« — turizem) in novosti je predstavila sisteme za digitalni 2

Mb/s prenos po kablji in sisteme za 2 ter 8 Mb/s za radio-relejni prenos. Skupno z DO Telematika je v kontejnerju, lociranem izven

hale B, kjer je imela DO Telematika svojo centralo SI 2000, DO Elektrozeve predstavila svojo linijsko opremo.

V komercialnem delu sejemskega prostora, kjer predstavitev ni bila strogo vezana na osrednjo temo Iskrine predstavitve pa je prikazala nekaj naprav s področja digitalnih prenosnih sistemov, modeme za prenos podatkov, naprave za radijske zveze in naprave iz namenskega programa.

Predstavljeni digitalni sistemi prenosa so bili naslednji: PCM-30 MF, PCM 30-S/ATA, mobilni multiplexer z možnostjo optičnega in radiorelejnega prenosa, PCM-30 MF/M ter multiplexer MX 2/8/34 Mb/s in ustrezna linijska oprema.

Iz družine modemov za prenos podatkov je predstavila MD 19200 in njegovo RACK različico, nov modem MDD 1200 ter nekaj modemov iz kooperacijskega sodelovanja s firmo SRT. S področja radijskih zvez pa je prikazala ročne naprave PTR, 101, PTR 101LO — za ljudsko obrambo in PRT 101 z možnostjo in-

dentifikacije, prikazala pa je še mobilne naprave TR 40 LO, TR 40 z možnostjo identifikacije, napravo TRAFFIC 760 in prenosne naprave TR 40 P. Iz svojega namenskega programa pa je DO Elektrozeve prikazala RS-3B.

Na tem delu stojnice je imela DO Elektrozeve postavljen še televizor z videorekorderjem, na katerem je obiskovalec dobil slikovno in besedno informacijo o delu in dosežkih DO Elektrozeve.

Skupaj z DO Avtomontaža je v namenskem vozilu pred halo B prikazala za namenske kupce sistem COMO-LIC, kjer je hkrati predvajala film o sistemih in napravah iz namenskega programa (Taktične zveze, Avionika).

Po besedah Bogdana Drnovška, vodje tržne priprave v DO Elektrozeve, velja oceniti, da je bil celotni letošnji

Sprejemno-oddajne naprave za radijske zveze (fiksne, mobilne in prenosne)

nastop DO Elektrozeve, med boljšimi v zadnjih letih, predvsem še ker je bilo precejšnje zanimanje za predstavljene naprave in sisteme.

V času sejma je DO Elektrozeve poskrbela za reklamo svojih izdelkov, med dru-

gim z 2 minutnim TV prikazom o DO Elektrozeve ter njenih razstavljenih napravah in sistemih na sejmu. S tem zanimivim TV prikazom se je DO Elektrozeve tudi prvič na ta način predstavila v širšem slovenskem prostoru.

YUTEL 88

XXII. JUGOSLOVANSKI SIMPOZIJ O TELEKOMUNIKACIJAH

Prva naloga je digitalizacija

»Razvoj telekomunikacij nezadržno hiti dalje in ponuja nove in vedno bolj izpopolnjene načine komuniciranja, ki prodirajo v vse pore človekovega delovanja in ustvarjanja, tako posameznika, kot družbe. To, kar smo še pred nekaj leti samo slutili, postaja neusmiljena resničnost. Telekomunikacije v povezavi z informatiko in računalništvom so postale najmočnejša orodja za spodbujanje kreativnosti in povečevanje produktivnosti na praktično vseh področjih človekovega delovanja. Kdor ne bo obvladal teh orodij, v prihodnosti ne more računati na kaj več kot gol obstoj.«

To je misel iz uvodnega nagovora Marka Jagodiča na letošnjem simpoziju YUTEL, kjer so se vnovič srečali domači in tuji strokovnjaki, da izmenjajo svoje izkušnje in spoznanja. Predsednik organizacijskega odbora je v nadaljevanju povedal, da 22. YUTEL predstavlja inventuro doseženega na področju telekomunikacij v minulem letu. Pokrovitelji prireditve so bili: Elektrotehniška zveza Slovenije, Jugoslovanski savez za ETAN in Zajednica za JPTT.

Udeleženci so predavali in razpravljali o temah, kot so: prenos po optičnih vlaknih, sistemska in aplikativna programska oprema, digitalni prenosni sistemi, programska orodja, proizvodnja in vzdrževanje programske opreme, digitalni komutacijski sistemi, statistični in časovni parametri načrtovanja telekomunikacijskih omrežij in sistemov, komutiranje in prenos podatkov — ISDN (Integrated Services Digital Network — digitalno omrežje z integriranimi storitvami), eko-

nomsko tehnični aspekti telekomunikacijskih omrežij, komunikacijski protokoli, modulatorski postopki in digitalnih radijskih prenosnih sistemih, centralizirano upravljanje in vzdrževanje telekomunikacijskih omrežij, digitalno procesiranje telekomunikacijskih signalov, tehnologija digitalnih radijskih prenosnih sistemov, nadzor in testiranje komutacijskih sistemov in njihovega okolja, telekomunikacijski kabli in drugo.

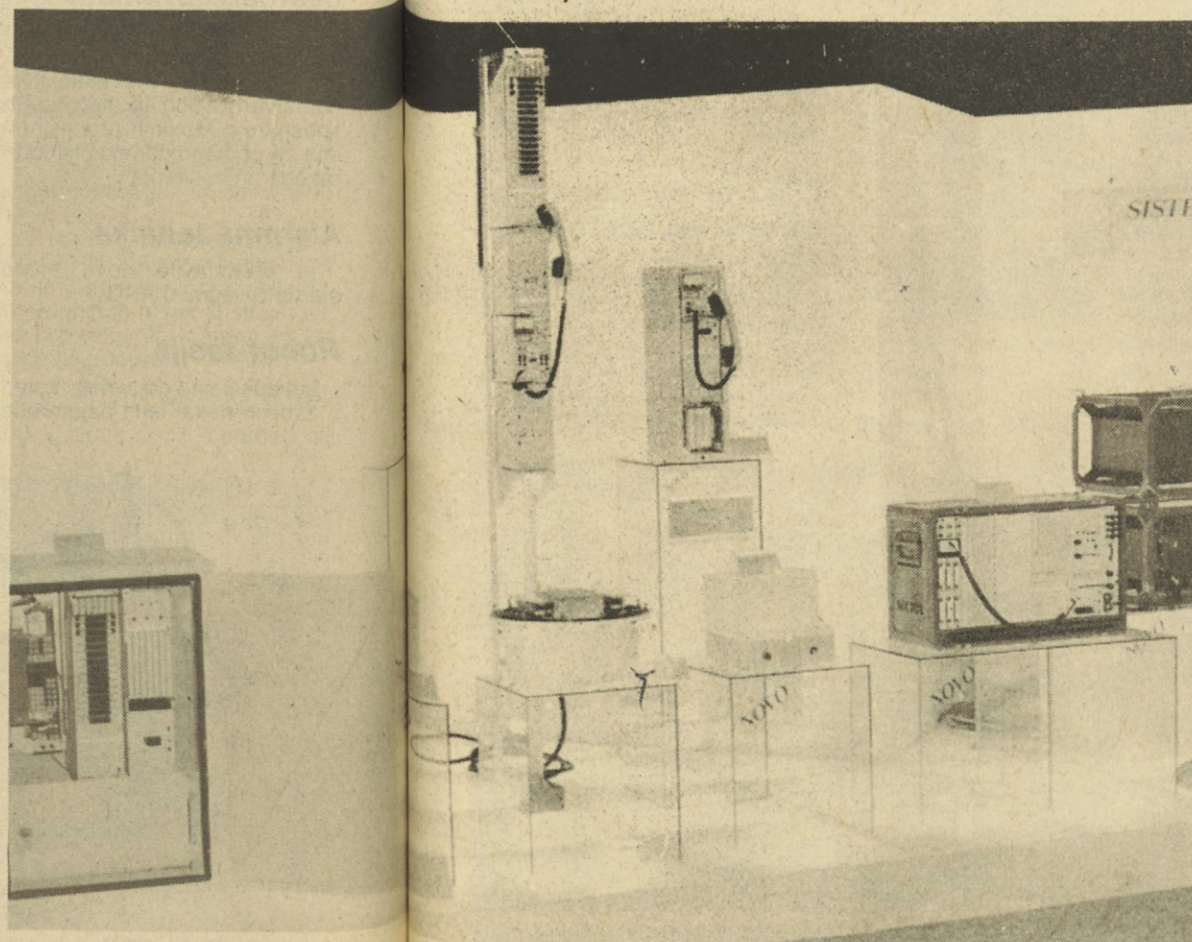
Poudarjena je bila problematika digitalnega prenosa, predvsem optičnega in radijskega, ki je trenutno šibka točka digitalizacije jugoslovanskega telekomunikacijskega omrežja. Ostala ključna poglavja telekomunikacijskega razvoja so bila tudi dobro zastopana.

Iskra je imela tokrat malo referatov, vendar pa je predstavila bistveno: sistem EWSD, ki ga namerava proizvajati skupaj s Siemensom, nekatere novosti pri SI 2000 in prenos po optičnem kablu.

Kazimir Mohar

Modemi za prenos podatkov

Sistemi digitalnega prenosa (multiplexerji in linijska oprema)

Iskra Kibernetika na Sodobni elektroniki '88

V Ljubljani se je od 3. do 7. oktobra na Sodobni elektroniki srečalo veliko jugoslovanskih in tujih strokovnjakov. Tudi DO Iskra Kibernetika je imela pomemben delež na Iskrinem razstavnem prostoru. Njene temeljne organizacije so se predstavile z novimi dosežki na področju avtomatizacije, meritev in regulacije ter informacijskih in nadzornih sistemov. Del svojih novosti je Iskra Kibernetika prikazala tudi na razstavi fleksibilne avtomatizacije in robotizacije.

Naši strokovnjaki so posebno nazorno predstavili sistemske ponudbe: sistem za merjenje, obdelavo in obračun električne energije ISKRAMATIC SEP 2, nadzorni sistem z novo aplikacijo varnostnega sistema ZID in sistem za ekološke meritve ISKRAMATIC SEM.

Obiskovalci so pokazali veliko zanimanje za novi grafoskop CP 1, ki omogoča prikazovanje podatkov z računalniškega zaslona. Pozor- no so si ogledovali tudi naše eksponate na posebni razstavi robotizacije in fleksibilne avtomatizacije, kjer je TOZD Orodjarna prikazala delovanje montažne mize za montažo tiskanih vezij, stroj za tiskanje s tamponom TAMPOTISK TT 100, avtomatsko napravo za zakovanje magnetnih jeder in avtomat za rezanje navojev.

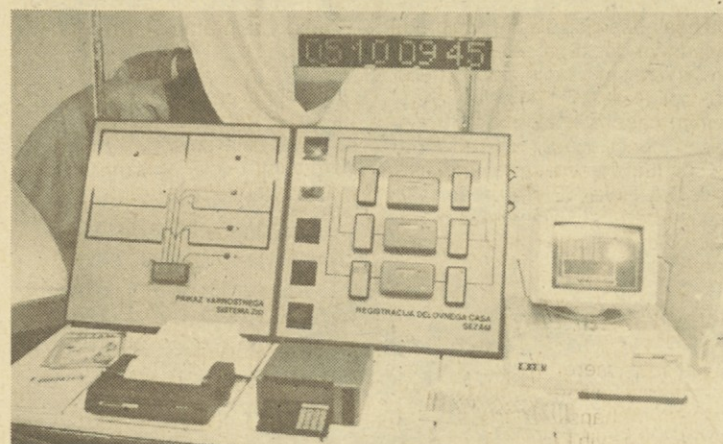
Med novostmi Tovarne merilnih instrumentov velja omeniti tudi mik-

roprocesorsko krmiljeni regulator REG M 10. Tovarna mehanizmov je poleg obstoječega programa razstavila novi programski uri in novo datumsko uro TDC.

Sistem za merjenje, obdelavo in obračun električne energije ISKRAMATIC SEP 2

Sistem ISKRAMATIC SEP 2 omogoča kompletno merjenje električne energije, zbiranje podatkov o pretoku energije, prenos podatkov po javnem telefonskem omrežju in statistično obdelavo porabe električne energije in konične moči na centralnem mestu.

ISKRAMATIC SEP 2 je namenjen instalaciji v nizkonapetostni in visokonapetostni mreži, ker lahko pokriva in obdeluje podatke na 150

Tovarna mehanizmov je predstavila nadzorni sistem SEZAM z novo aplikacijo varnostnega sistema ZID ter novo datumsko uro TDC (na sliki zgoraj), ki je mikroprocesorsko zasnovan časovni sistem. Ura je primerna za javne in poslovne prostore.

merilnih mestih s po štirimi števci električne energije. Zaradi sodobnega polprevodniškega spominskega medija in uporabe naročniških telefonskih linij je ISKRAMATIC SEP 2 zelo učinkovit, prilagodljiv in zanesljiv sistem za tekoče spremljanje porabe električne energije na centralnem mestu. Sistem zadovoljuje najsodobnejša načela obdelave podatkov, hkrati pa uspešno obide nekatere šibke točke prejšnjih sistemov, ki so vplivale na njihovo zanesljivost.

Sistem je sestavljen iz osnovnih merilnih mest v omrežju. Osnovno merilno mesto v omrežju je skupek naprav, ki meri električno energijo na štirih mestih, koncentrirajo podatke, jih shranjuje in jih avtomatsko, ali na poziv posreduje v center za obdelavo in obračun.

Vsako osnovno merilno mesto je priključeno na javno telefonsko omrežje. Osnovno merilno mesto je locirano tam kot števeci električne energije, npr. v transformatorskih postajah in pri večjih porabnikih električne energije.

V sistem je vključen tudi center za obdelavo in obračun. Prek internega polprevodniškega spominskega medija in uporabe naročniških telefonskih linij je ISKRAMATIC SEP 2 zelo učinkovit, prilagodljiv in zanesljiv sistem za tekoče spremljanje porabe električne energije na centralnem mestu. Sistem zadovoljuje najsodobnejša načela obdelave podatkov, hkrati pa uspešno obide nekatere šibke točke prejšnjih sistemov, ki so vplivale na njihovo zanesljivost.

Vsi izračuni in protokoli so vedno dostopni za tekoči in pretekli mesec. Glavne podatke za ves mesec lahko shranimo na gibkem disku.

Iskra nudi kupcem poleg osnovnega programskega paketa tudi dodatne aplikacijske programe z dodatnimi protokoli za grafične prikaze, izpise v nacionalnem jeziku itd.

Elektronski selektivni zemeljskostični rele NE 174

Rele NE 174 sodi med zaščitne releje, ki ščitijo ob nastopu nenormalnih razmer v neozemljenih trifaznih visokonapetostnih omrežjih. Zlasti je ustrezen za stalno kontrolo izolacije visokonapetostnih omrežij.

Ob poslabšanju izolacije pod predpisano vrednost pa selektivno odkriva vod z okvaro in ga posredno odklopi. Rele NE 174 deluje z odzivnim časom, krajšim od 30 ms, kar omogoča dovolj hitre odklope, da ščiti tudi pred nevarno napetostjo dotika. Rele NE 174 predstavlja pomemben razvojni dosežek na področju kontrolnikov izolacije in je patentno zaščiteno.

Minikontaktorji

Majhne mere, velika stikalna zmogljivost in zanesljivost ter električna in mehanska zdržljivost — so prednosti novih krmilnih kontaktorjev, ki ustrezajo vsem evropskim standardom, atestirani so pri UL in CSA. Enosmerni pogon zagotavlja obratovanje brez vklopnih konic in brez brnenja. Poraba pri vklopu in obratovanju je 3 V. Deli pod napetostjo so zavarovani pred napetostjo dotika.

Minikontaktorje pritrdijo na standardno letev širine 35 mm, ali z dema vijakoma. Ožičenje pri montaži je hitro in enostavno. Možna je naknadna namestitev dvopolnih, ali štiripolnih natičnih enot s pomožnimi kontakti.

Programski uri HP-01 in HP-05

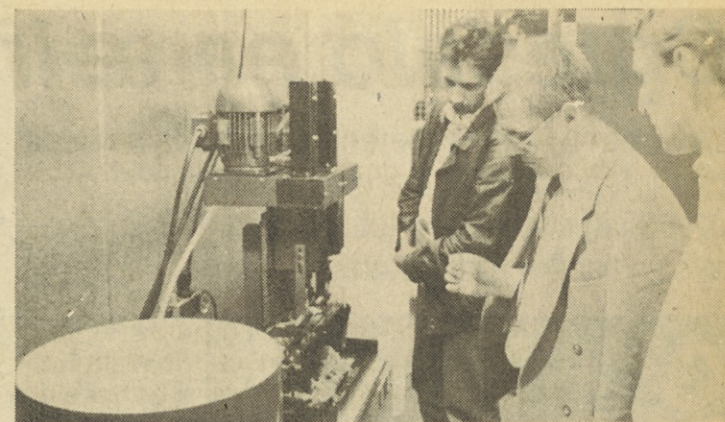
Programska ura omogoča vklapljanje in izkapljanje različnih električnih naprav do moči 3 kW ob določenem, vnaprej programiranem času ter hkrati racionalno rabo električne energije. Krmili lahko delovanje termogenih porabnikov, kot so grelniki vode, termoakumulacijske peči, pralni in pomivalni stroji, peči za centralno ogrevanje, klimatske naprave in podobno. Uporabimo jo lahko tudi za vklop radijskega, ali TV sprejemnika, luči. Z njo lahko programiramo vklop reklamnih napisov, avtomatičnih tehno-

loških in laboratorijskih postopkov itd.

Uporaba ure je zelo preprosta. Vkllop in izklop porabnika naravnomo na čelni plošči ure z modrimi in rdečimi čepki. V Iskrini tovarni mehanizmov izdelujejo dnevne (HP-01) in tedenske programske ure (HP-05).

Grafoskop CP 1 za prikazovanje podatkov z računalniškega zaslona

Grafoskop CP 1 s prikazalnikom s tekočimi kristali omogoča prenos podatkov, tabel in grafikonov z računalniškega zaslona na steno, ali platno. Prikaz je dvobarven, z belim tiskom na modri podlagi, ali obratno. Projekcija lahko poteka v osvetljenem prostoru tako, da si poslušalci lahko delajo zapiske. Medtem ko program na računal-

Kupci so se zanimali tudi za avtomat za rezanje navojev.

niku teče, lahko predavatelj s pritiskom na tipko na grafoskopu zaustavi posamezne projicirane zaslonne. Grafoskop CP 1 ima visoko razločljivi tekoče kristalni prikazalnik s 640 x 350 točkami. Možen je prikaz grafičnih in alfanumeričnih znakov: 80 znakov, 25 vrstic. Vgrajena elektronika in novi optični sistem zagotavljata ostro sliko.

Grafoskop CP 1 s priključkom RGB dela v povezavi z osebni-

računalniki, ki so kompatibilni z IMB PC in imajo grafično kartico EGA, ali CGA.

Ultrazvočni merilnik razdalje UM-20

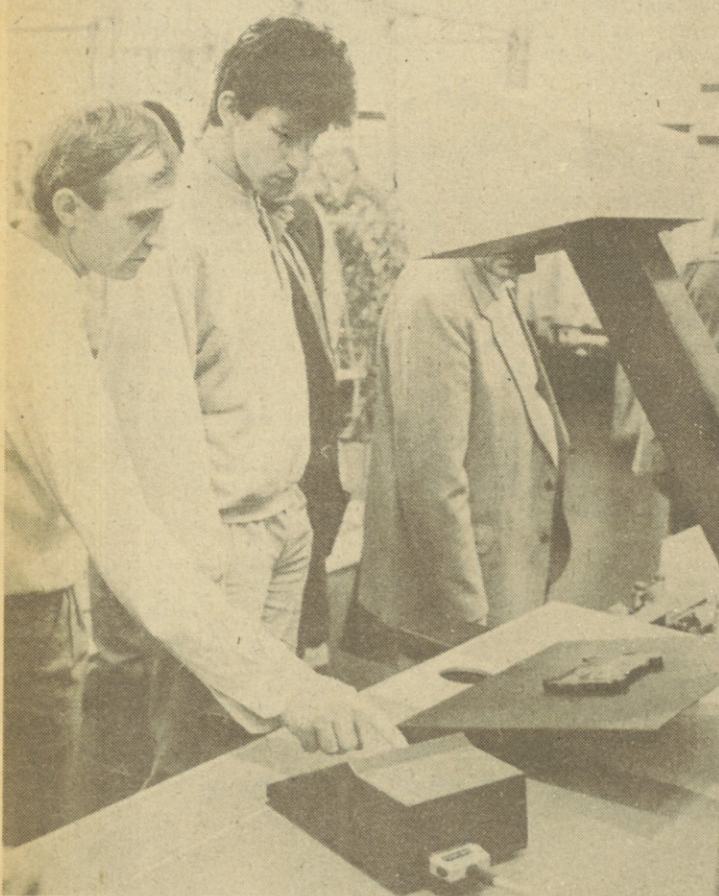
Načelo delovanja ultrazvočnega merilnika razdalje temelji na odboju ultrazvočnih valov frekvence 19 kHz, ki jih oddaja ultrazvočna sonda s podaljškom v obliki troblje. Merilnik s pomočjo prirobnice pritrdimo na želeno mesto. Konstruiran je tudi za delovanje v težkih delovnih razmerah, kjer so prah, vlaga, ropot, vibracije, spremembe temperature in agresivni mediji.

Kazalni instrument je lahko vgrajen v poljubni oddaljenosti od merilnika. Povezana sta z oklopljenim kablom. Merilnik ima tri vrste izhodov. Nanje lahko priključimo tudi registrirni instrument.

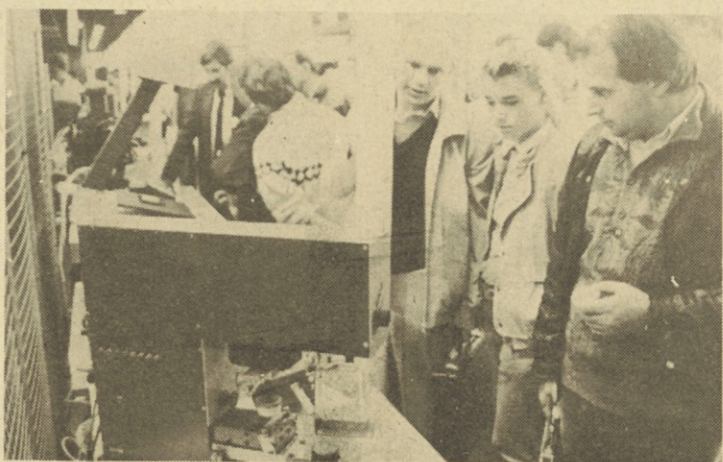
Tekst in foto: A. Boc

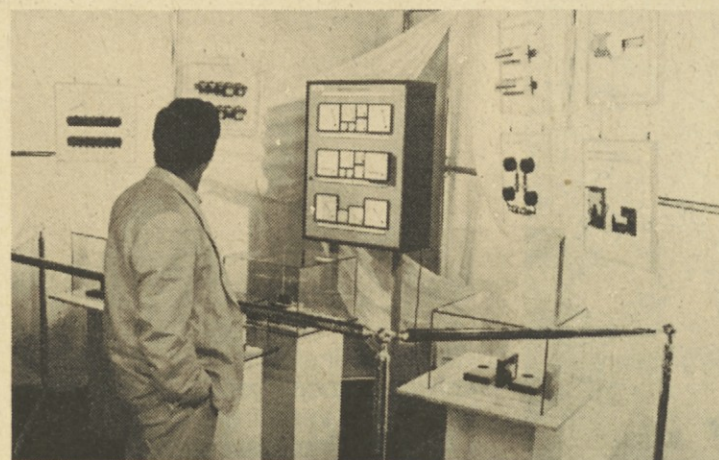
Med novostmi Tovarne mehanizmov sta tudi novi programski uri.

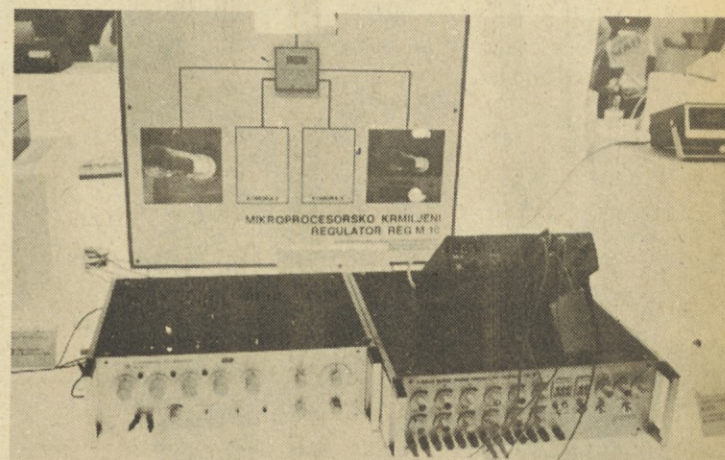
Montažna miza za izdelavo tiskanih vezij — izdelek Orodjarne.

Stroj za tiskanje s tamponom TAMPOTISK TT 100 Kibernetika uspešno prodaja.

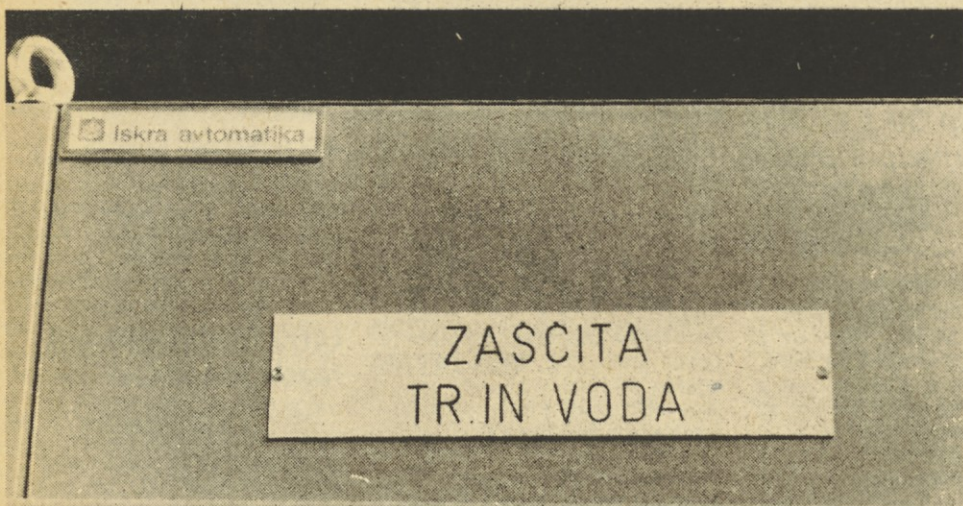
Na zgornjem razstavnem prostoru smo prikazali novosti Tovarne stikal in Instrumentov.

Tovarna instrumentov iz Otočja je razvila sodoben, računalniško krmiljen regulator REG M 10.

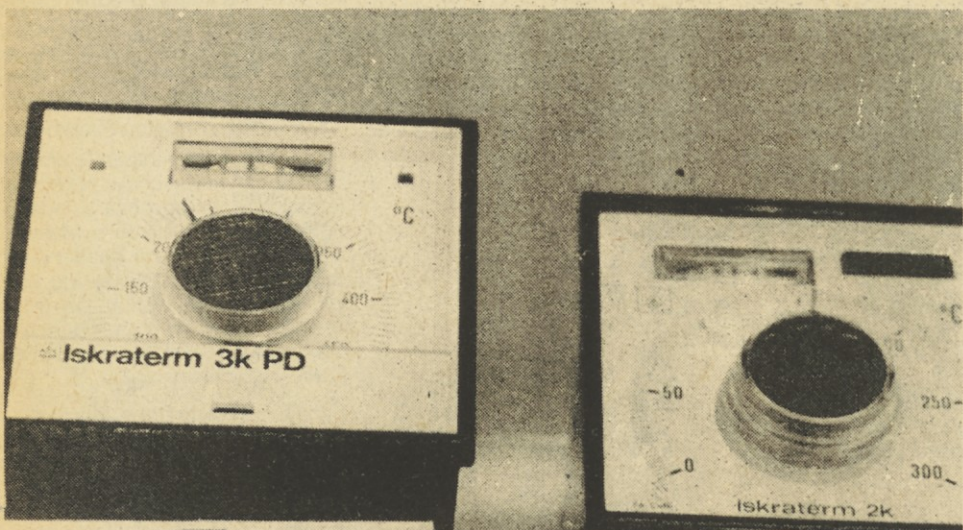
Ogledalo na sejmu elektronike

Dobra tri leta po sprejetju pravilnika o ureditvi temeljev skupnega razpoznavnega sistema, dve leti po obnovi Iskrinega standarda o osnovnih razpoznavnih elementih (IS-A 02.01. — 02.03.) in skoraj dve leti po izidu Priročnika za označevanje izdelkov, se Iskra podpisuje na svoje izdelke tudi takole:

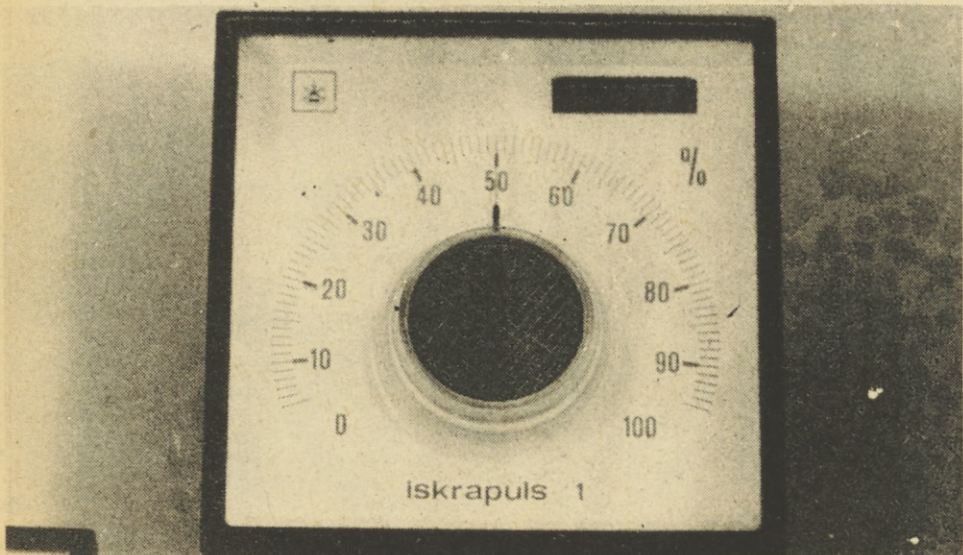

Slika 1

Kršeni so: IS-A 02.01. in 02.03., 17. člen pravilnika in temeljna navodila priročnika.

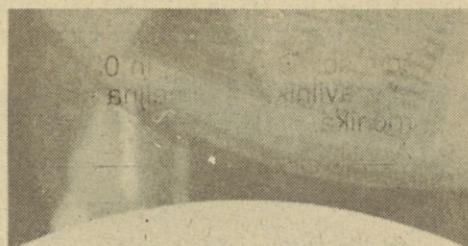
Slika 2a, b

»Družina« instrumentov: na dveh je apliciran močno popačen znak (IS-A 02.01.), pri vseh treh pa sta kršena 17. in 18. člen pravilnika kot tudi izrecna navodila priročnika.

Slika 3

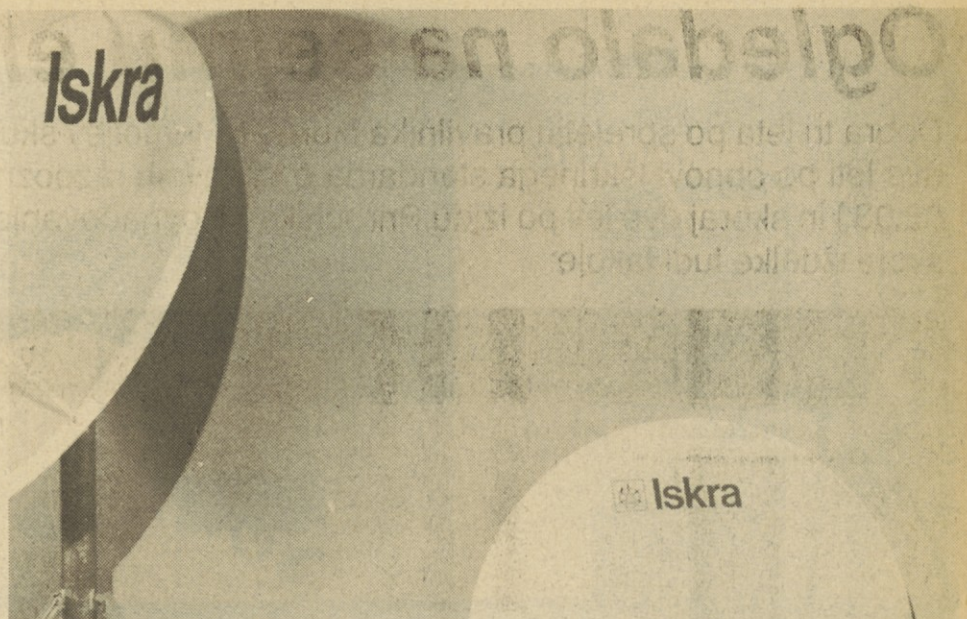
Izdelka iste firme, v obeh primerih označena narobe. Kršeni: primer a: IS-A 02.03., primer b: 6. člen pravilnika, pri obeh pa 17. člen pravilnika in temeljna navodila priročnika.

Iskra CEO OPTICAL FIBER	
Wavelength	(850) 1300 nm
Attenuation	dB/km
Bandwidth	MHz km
NA	0.22
Length	2236 m
Diameter	125 μm
Screen tested at	N
Coating Code	
Fiber No.	

Slika 5a (zgoraj)
Slika 5b (desno)

Izdelka iste firme, označena eden brez in drugi z znakom, torej napačno (17. člen pravilnika, temeljna navodila priročnika).

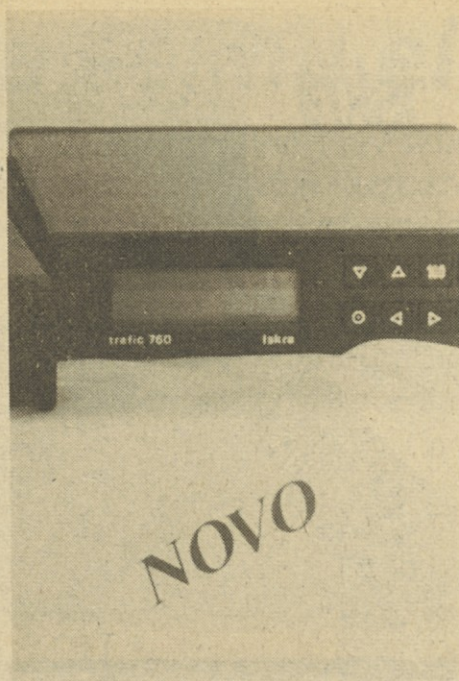
Slika 4 (levo)

Izdelek, sestavljen iz komponent: samo zgornje so označeno pravilno...

Slika 6 (levo)

Izdelek je v načelu označen pravilno — če ne bi bil logotip popačen (IS-A 02.02.).

Slika 7a (zgoraj)
Slika 7b (desno)

Oblikovno pološčen izdelek, ki pa je označen v nasprotju s 17. členom pravilnika (s krepko deformiranim znakom — IS-A 02.01.) in v nasprotju s temeljnimi navodili priročnika.

Slika 8 (zgoraj)

Firma z najbolj pestrimi inovacijami označevanja. Kršeni: 4. in 17. člen pravilnika in vsa temeljna navodila priročnika.

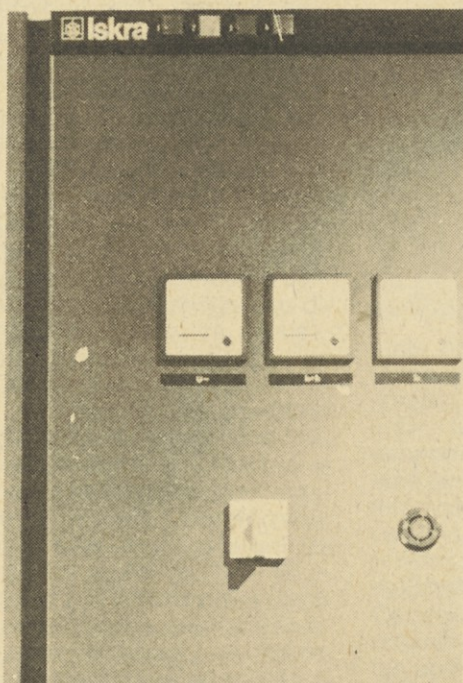
Slika 9 (levo)

Kršitev 17., 18. in 25. člena pravilnika, IS-A 02.03. ter temeljnih navodil priročnika.

iziskav in komuniciranja

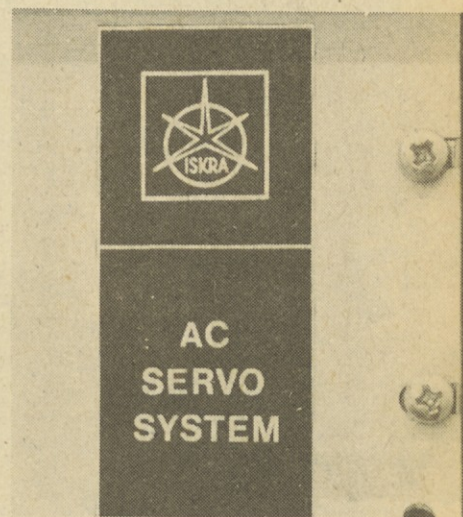
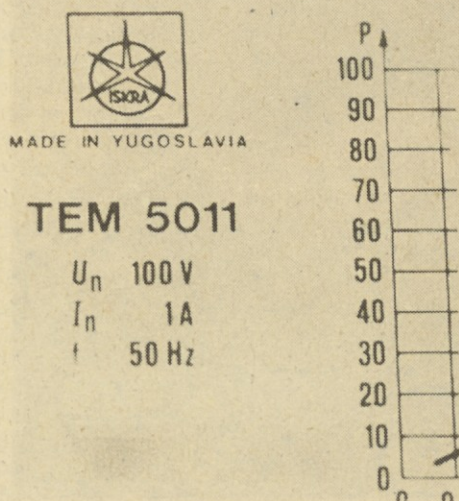
Slika 10a (desno)
Slika 10b (spodaj desno)
Slika 10c (spodaj)

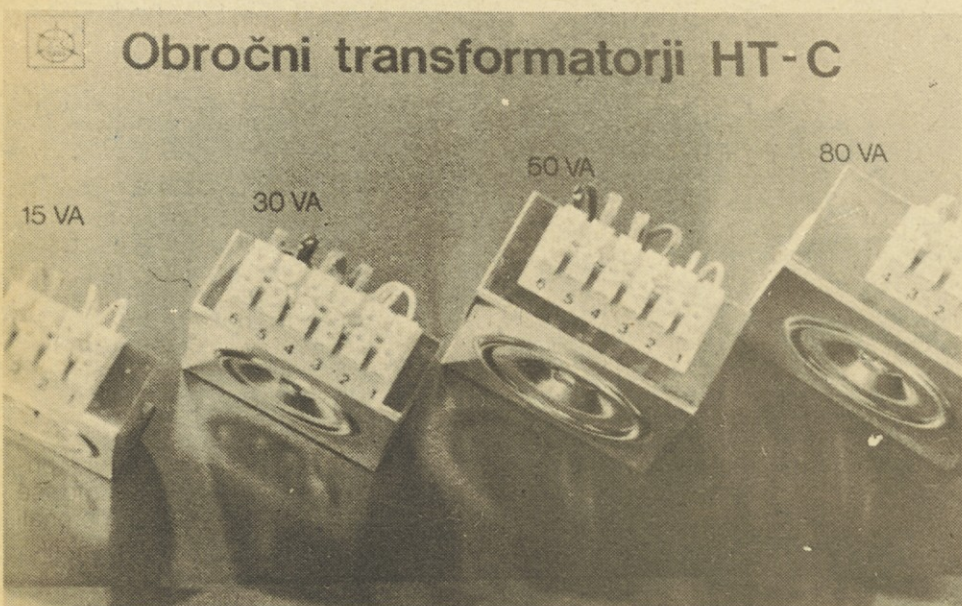
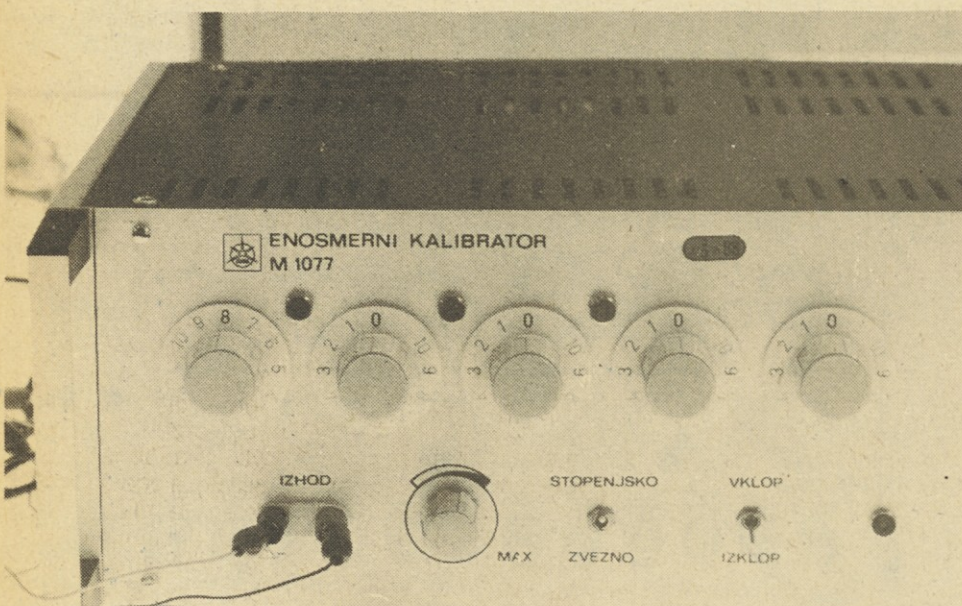
Trije izdelki, ki na enak način kršijo 17. člen pravilnika in seveda tudi ustrezna navodila priročnika. Izdelek 9b ima v priročniku za označevanje izdelkov celo na kožo napisan vzorec, ki se ga doslej še ni oprijel.

Slike 11a, b, c, d, e, f (desno in na naslednji strani)

Šest izdelkov, ki kršijo elementarna določila o označevanju izdelkov: pravilnik, poglavje »Izdelčna označba« ter temeljna določila priročnika.

Iskrine standarde dobite na Zavodu za organizacijo in informatiko — Standardizacija, pravilnik je bil objavljen v glasilu Iskra in v samostojni izdaji (priložen je tudi priročnik za označevanje izdelkov), sam priročnik pa prav tako dobite na že omenjenem naslovu. Za nasvete s tega področja pa smo na voljo v službi za celostno podobo, Poljanska 31, tel.: 324 979.

Marko Apih

Mikroelektronika in družba

V okviru Društva MIDE, Elektrotehnične zveze Slovenije, ETAN in Gospodarske zbornice Slovenije, oz. njenega Centra za usposabljanje vodilnih delavcev je bil v torek, 11. oktobra na Brdu pri Kranju študijski dan na temo »Mikroelektronika in družba«.

Študijski dan je bil namenjen kritičnemu, strokovnemu, ekonomskemu in družbenemu pogledu na povezavo mikroelektronike z modernimi visokimi tehnologijami in medsebojnemu vplivu družbe. Pri tem je osvetlitev stanja v svetu služila samo za uvod v problematiko, medtem ko je bilo težišče predavanj, prispevkov in razprave usmerjeno v naše, jugoslovanske razmere na tem področju. Sedem povabljenih referentov je predavalo o različnih aspektih vpliva mikroelektronike na druge visoke tehnologije in njihov vpliv na razvoj družbenih in ekonomskih odnosov danes in v prihodnosti.

Udeležence je najprej pozdravil predsednik Društva MIDE dr. Rudi Ročak, za njim pa je nekaj kratkih besedi naslovila na okrog štirideset udeležencev študijskega dne direktorica Centra za usposabljanje vodilnih delavcev pri GZS dr. Danica Purg.

Dr. Rudi Ročak, pomočnik glavnega direktorja Iskre Mikroelektronike iz Ljubljane je nato na kratko predstavil stanje mikroelektronske proizvodnje v svetu in v Jugoslaviji, za njim pa je prof. dr. Peter Biljanovič z Elektrotehniške fakultete iz Zagreba obširneje spregovoril o šolanju za mikroelektroniko. Ker pri nas še ni pravih pogojev za mikroelektronsko proizvodnjo, ni nič

čudnega, če smo porabili kar 20 milijard dolarjev za šolanje tistih naših kadrov, ki so potem odšli v tujino. Poudaril je, da zanje ni več neka statična, temveč dinamična kategorija, v ospredje pa zopet prihajajo fundamentalna znanja iz fizike, kemije, matematike in biologije, ki imajo danes kompleksno velikanski vpliv na tehnološki razvoj v svetu. In prav mikroelektronika počiva na že omenjenih bazičnih znanjih in je, kot taka, tudi izrazito interdisciplinarna veja znanosti, ki za svojo proizvodnjo terja nenehno ustvar-

janje novega znanja, ki, kot vemo, prav na tem področju izredno hitro zastareva.

Dr. Ivo Banič z Inštituta ekonomske fakultete iz Ljubljane je nato govoril o mikroelektroniki in inovacijskih procesih in po njegovih besedah je mikroelektronika samo orodje v tehnološkem napredku. Opozoril je, da pri nas še ni rešeno gospodarsko vprašanje uporabe mikroelektronike in zastavil vprašanje, zakaj Jugoslavija še danes ne potrebuje mikroelektronike, čeprav je le-ta v svetu trenutno ena izmed temeljnih infrastruktur t. im. visoke tehnologije. Pri tem se je tudi vprašal, kako naj bi tudi pri nas znanje spremenili v bogatstvo.

Mag. Milan Mekinda, glavni direktor Iskre Mikroelektronike iz Ljubljane je v svojem izvajanju pod naslovom Mikroelektronika proti mikroelektroniki predvsem poudaril, da je pri nas okolje za uporabo mikroelektronike zelo nerazvito in, da v Jugoslaviji na tem področju zaostajamo 15 do 20 let glede uporabe mikroelektronike v sodobnem svetu.

Glede proizvodnje mikroelektronike pa smo pri nas v zaostanku za sodobnimi dosežki v svetu polnih 8 let. Prav tako pri nas še nimamo urejenega pravega sodelovanja z uporabniki mikroelektronike, pri čemer bi morali ustvariti skupne razvojne time in si razdeliti delo na tem področju.

Zadnji dopoldanski govornik je bil namestnik predsednika Komiteja za raziskovalno dejavnost in tehnologijo SR Slovenije Emil Milan Pintar, ki je govoril o družbi in visoki tehnologiji. Na začetku svojega izvajanja je Pintar ugotovil, da je Jugoslavija v 70. letih izpadla iz toka evropskega tehnološkega razvoja in se potem ukvarjala s povsem drugimi problemi, zlasti politično-organizacijskimi, namesto znanstveno-raziskovalnimi, katerim se je posvečal v 70. in 80. letih ves napredni svet, zlasti ob naftnih krizah in gospodarski recesiji ter prav v visokih tehnologijah iskal in tudi našel izhod iz omenjenih kriznih obdobij. Pri nas pa smo v tem času, tudi v Sloveniji, zane-marjali razvojno-raziskovalno

delo in sorazmerno malo sredstev namenjali razvojno-raziskovalnemu delu, tako na inštitutih in univerzah, kot v gospodarstvu. Sodobna visoka tehnologija po njegovem mnenju nikakor ni tehnični ali tehnološki problem, temveč je to eminenten družbeni problem, ki ga mora razreševati družba, če hoče dohiteti razviti svet, ki nenehno razvija znanstvene in kreativne sposobnosti in jih podpira in tudi uspešno uvaja na pragu tako imenovanega obdobja informatike.

V popoldanskem delu je najprej spregovoril predsednik Komiteja za znanost, tehnologijo in informatiko SR Hrvatske dr. V. Srića o informatiki in družbi, medtem ko je D. Jurjevec iz Gospodarske zbornice Jugoslavije govoril o avtomatizaciji in družbi.

Sledila je zanimiva razprava, popestrena s krajšimi prispevki, o čemer bomo še pozneje podrobneje poročali v eni izmed prihodnjih števil našega glasila.

D. Ž.

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

Naš sogovornik:
Franc Košir

Težavno 1966. leto

Semiški Kondenzatorji so seveda doživljali tudi hude čase in ti so se odrazili zlasti v času prve gospodarske reforme 1965. leta, posledice pa so se pokazale leta 1966, o čemer nam je naš sobesednik povedal:

»Proizvodnja v letu 1986 je v tovarni potekala zelo neenakomerno. V prvem kvartalu je imel kolektiv velike zastoje, tako da je pretežni del moral koristiti redne letne dopuste že januarja in februarja. Vzrok za zastoje je bilo pomanjkanje

je reprodukcijskega materiala iz uvoza. Proizvodnja se je normalizirala šele ob koncu drugega kvartala, vendar so se vse leto vrstili manjši zastoji zaradi slabe materialne oskrbe. Vsi ti zastoji so zmanjšali produktivnost vsaj za 20—25%, kar se seveda odraža na OD in na ostanku dohodka.

Vzrok za zastoje zaradi pomanjkanja materiala je bila v začetku leta devizna situacija, delno izvirajoča še iz leta 1965 (skoraj nobenih prehodnih zalog) nato pa pomanjkanje likvidnih dinarskih sredstev, Tovarna je razpolagala z zadostnimi obratnimi sredstvi, vendar je bil pretežni del zamrznjen na starem žiro računu in v tovarnah, katerim je leta 1964 in 1965 krila izgube.

Kljub navedenemu je tovarna v letu 1966 dosegla pomembne gospodarske uspehe. Poudariti je treba, da je gospodarska reforma semiško tovarno prizadela veliko bolj kot katerikoli v okviru Iskre. Reprodukcijski material se je tovarni podražil z reformo v povprečju za 56% pri blokiranih prodajnih cenah na domačem tržišču in pri povečanjem izvozu iz cca 150.000\$ v letu 1955 na preko 650.000\$ v letu 1966 kjer se, kakor vsi vemo, dosegajo znatno nižje cene kot doma.

Da je tovarna pod takimi pogoji ostala še aktivna in da dela še s primernim dohodkom, je pripisati hitremu prilagajanju proizvodnje potrebam tržišča. Tovarna je na primer uspela v nekaj mesecih povečati proizvodnjo artikla, ki je bil iskan, tudi desetkrat, zmanjšati proizvodnjo neidočega artikla na minimum in podobno. Posledica tega je, da so zaloge gotovih izdelkov

minimalne. Take spremembe pa lahko kolektiv doseže le s skrajnimi napori in z marsikatero odpovedjo. Tovarna je v letu 1966 ukinila vse proste sobote (odobrene je imela 3) uvedla, kjer je bilo potrebno, delo v 3 izmene, ter obratovala (kadar je bil material) tudi ob nedeljah.

Osební dohodki so se v teku 1 leta dvignili za cca 38%, kar pa z ozirom na startno osnovo ni veliko, saj je s povprečnimi osebnimi dohodki capljala vedno daleč na repu Iskrinega povprečja.

Kot posledica nizkih osebnih dohodkov se je ob koncu leta 1965 in v letu 1966 pojavila prvič močna fluktuacija delovne sile, ki je tovarna prej ni poznala. Kvalificirana delovna sila je odtekala v inozemstvo, pricuena pa v sosednja podjetja, kjer so bili osebni dohodki znatno višji. Tako je bilo od povprečno zaposlenih 463 v letu 1966 na novo sprejetih 177 delavcev, odšlo pa jih

je iz tovarne tekom leta 72. Tovarna je morala v letu 1966 preboleti poleg že vsega navedenega tudi pricučevanje več kot 35% vseh zaposlenih, to pa je močno vplivalo na storilnost in izmet, posebno ker je tovarna razpolagala s premalo strokovnih sodelavcev.

Ne samo tu, na vsej črti smo čutili v tovarni pomanjkanje strokovnih sodelavcev. Tovarna je s praktično istimi strokovnjaki dvignila proizvodjo od 1 na 3 milijarde S din, izvedla rekonstrukcijo ter vrsto drugih izboljšav, ki so ohranile tovarno aktivno. Tovarna je štipendirala na srednjih in visokih šolah prek 40 štipendistov, katerih del je bil pred zaključkom študija, če pa upoštevamo, da so morali ti tovariši odslužiti še vojaški rok in se živjeti na delovnem mestu, potem kadrovsko še ni bila tovarna kmalu na konju, proizvodnja pa je tekla, se večala in zahtevala svoje.

Na nešteto razpisov, razglasov in objav skoraj ni bilo prijav, čeprav so bila na razpolago stanovanja in veliko večja možnost napredka posameznikov, kot v podjetjih, ki so bila kadrovsko močno zasedena.

Kolektiv tovarne je zato z rezervo in pomisleki jemal razne članke v časopisju, kjer se je obravnavala moderna tema:

— strokovnjakov se podjetja branijo,

— umski kapital brez naložbe izvažamo,

— s trebuhom za kruhom in podobno

ter smatral, da so bili vzroki za premajhno in prepočasno vključevanje strokovnih kadrov v direktno proizvodnjo neke drugje, prav gotovo pa ne v odporu in zaprtju delovnih kolektivov.

POZOR — POZORI! • POSEBNA UGODNOST ZA ISKRAŠE • IZKORISTITE UGODNO PRILOŽNOST!

Iskra Videomatika je pripravila za člane kolektiva Iskre ugoden nakup svojih izdelkov: televizijske sprejemnike in brivnike vam nudi s 25% popustom

	Maloprodajna cena s prometnim davkom	Cena s popustom	Prihranek
1. TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 8456 CATV S POPOLNIM DALJINSKIM UPRAVLJANJEM, EKRAN 56 cm	2.651.130.— din	1.988.350.— din	662.780.— din
2. TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 8256 CATV BREZ DALJINSKEGA UPRAVLJANJA, EKRAN 56 cm	2.385.040.— din	1.788.780.— din	596.260.— din
3. ČRNOBELI PRENOSNI TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 5344 IN TV 5144 ekran 44 cm	833.490.— din	625.120.— din	208.370.— din
4. ČRNOBELI PRENOSNI TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 5331 ekran 31 cm	667.030.— din	500.280.— din	166.750.— din
5. BRIVNIK BRAUN MICRON	159.700.— din	119.770.— din	39.930.— din
6. BRIVNIK BRAUN MICRON L	164.930.— din	123.700.— din	41.230.— din
7. BRIVNIK BRAUN UNIVERZAL 3512 (z vgrajenim akumulatorjem)	357.360.— din	268.020.— din	89.340.— din
8. BRIVNIK BRAUN LINEAR 235	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
9. BRIVNIK BRAUN LADY E 2	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
10. BRIVNIK BRAUN LADY E 3	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
11. BRIVNIK BRAUN POCKET (samo baterijski 2 x 1,5 V)	90.320.— din	67.740.— din	22.580.— din

Nakup izdelkov je v tovarniški prodajalni Iskra Videomatika, Andreja Bitenca 68 — Ljubljana, vsak dan razen sobote od 7. — 13. ure. Plačilo kupnine je v celoti ob prevzemu blaga v tovarniški prodajalni. Informacije dobite na telefon (061) 51-167.

Izredno uspel seminar športnih referentov

Poreč s številnimi športnimi objekti, po športni infrastrukturi nedvomno prvo mesto na Jadranu, in počitniški dom Elementov sta bila pred dnevi gostitelja seminarja športnih referentov iz delovne organizacije Elementi. Seminar je bil namenjen predvsem učenju in izpopolnjevanju tenisa. Udeleženci so pobudo Zorana Drobneteta o organiziranju seminarja izredno ugodno ocenili, izrazili pa so željo, da bi veljalo v prihodnje pripraviti podobne seminarje, oz. tečaje tudi za druge športne panoge.

Seminar v Poreču smo izkoristili tudi za predstavitev organiziranosti športa in rekreacije v posameznih tovarnah v DO Elementi. Tole so nam o tem povedali posamezni športni referentje:

Industrijska elektronika — Tone Bizjak: »Moram reči, da smo v kostanjeviški Iskri na športno-rekreativnem področju kar precej aktivni. Najbolj marljivi smo odbojkarji, ki tekmujejo tudi v občinski sindikalni ligi, uvrščamo pa se neke v sredino lestvice. Treniramo kar med odmori v službi, seveda pa imamo treninge tudi drugod, pozimi pa se dobivamo v telovadnici osnovne šole.

Precej delavna je tudi strelska sekcija, ki prav tako nastopa na občinskih sindikalnih igrah. Prvenstvo v streljanju se začne v oktobru in traja vso zimo. Tudi strelci se uvrščajo v sredino razporednice.

Pred leti smo imeli v tovarni tudi močno žensko rokometno ekipo. Žal so dekleta prenehala s treninji. Ker je Industrijska elektronika pretežno ženski kolektiv, bomo skušali ta šport ponovno obuditi, ker pa rokometiške niso samo iz Kostanjevice, jih bomo skušali spodbuditi, da bi trenirale tudi v odmorih med delom.

V tovarni imamo tudi aktivne nogometaše, res pa je, da se z različnimi športi ukvarjajo le eni in isti ljudje.

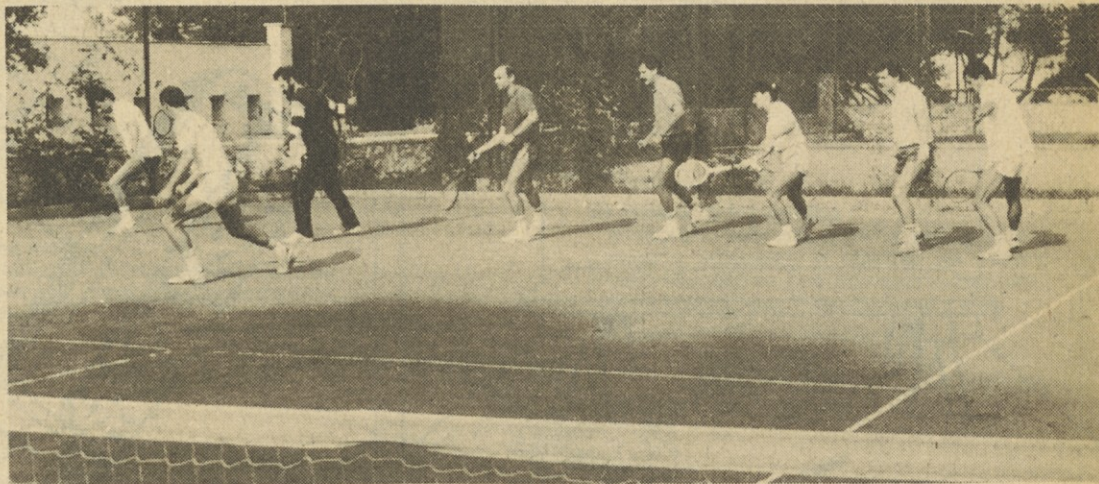
Poudaril bi rad, da imata šport in rekreacija vso podporo vodstva tovarne. Pomaga nam tudi finančno, ko nam med drugim omogoča brezplačne prevoze na tekmovalje, kupijo nam tudi športne rekvizite, drese, itd.

Seveda nastopamo Iskraši iz Kostanjevice na Krki tudi na Iskrinih letnih in zimskih športnih igrah, ter na tekmovaljih znotraj DO Elementi, zaradi bližine Šentjerneja pa najtesneje sodelujemo s športniki iz Uporov in Hipota.

Ko smo že na tem bolj teniško obarvanem seminarju športnih referentov, naj povem, da smo v Kostanjevici ustanovili gradbeni odbor za izgradnjo teniških igrišč. V začetku bomo zgradili dve igrišči, najverjetneje pri osnovni šoli, mi Iskraši pa načrtujemo vsaj eno takšno igrišče blizu tovarniških prostorov.

Kako naj ocenim tale seminar? Vsekakor je za nas koristen, še zlasti, če bomo tukaj pridobili znanje uspešno prenašali naprej.

Upori — Slavko Franko: »V šentjernejskih Uporih je športno-rekreativna tradicija nedvomno že dolga, eden izmed pionirjev te dejavnosti pa je bil zdaj že pokojni Da-

rine Grgovič, športni zanesenjak, ki je športni duh zanesel tudi v našo Iskro. Pred leti je bil v Uporih najbolj popularen nogomet, nekaj pozneje tudi rokomet, oba pa verjetno predvsem zato, ker v Šentjerneju vrsto let nismo imeli drugih športnih objektov. Odkar imamo tudi športno dvorano in druga odprta igrišča, so se uveljavile tudi druge zvrsti, kot npr. odbojka, namizni tenis, itd.

Nekaj pa je treba vedeti: ker smo na podeželju, so pozna pomlad, poletje in zgodnja jesen bolj 'rezervirani' za delo na kmetiji, je pa zato v zimskem času športna dvorana vedno zasedena. Lahko bi rekel, da imamo v Uporih prav pozimi šport in rekreacijo vzorno organizirano.

Pozimi prevladujejo odbojka, košarka, včasih tudi mali nogomet, kratka, kar pestro je. Seveda je med nami tudi izredno veliko smučarskih navdušencev. Na bližnji Javorovici imamo smučarsko vlečnico in če so snežne razmere ugodne, je smuka tamkaj čudovita. Tudi cesta do tam je urejena.

Rad bi poudaril, da organiziramo v spomin na pokojnega Darineta vsako leto nogometni turnir, in to na ravni celotne Iskre. Že po tradiciji se ga udeležujejo ekipe iz Kranja, Ljubljane (Iskra Commerce), največ ekup pa je iz Iskrinih dolenjskih tovarn.

Razveseljivo je, da je vse več zanimanja tudi za atletiko. Pred dnevi smo npr. skupaj s Hipotom organizirali občinsko sindikalno atletske prvenstvo, Šentjernejčani pa smo osvojili prvo mesto.

DSSS — Zoran Trampuž: »Žal moram priznati, da imamo na ravni delovne skupnosti skupnih služb rekreacijo zelo slabo organizirano. Sicer je res, da se udeležujemo vseh sezonskih in elementovih zimskih in letnih športnih iger, toda z večjo množičnostjo se ne moremo pohvaliti.

Vsako zimo rezerviramo sicer telovadnico, to pa je praktično tudi vse, ostalo pa je odvisno od lastnih pobud.

Ideja in tudi organizacija tega seminarja športnih referentov je vsekakor dobrodošla, zanj velja vsa pohvala Zoranu Drobnetu, v prihodnje pa bi jo morali, vsaj tako mislim, še razširiti na druge športe in ne samo tenis. Teh seminarjev bi se moralo udeleževati tudi več športnikov in rekreativcev kot pa nas je zdaj tukaj.

Prav Poreč z vso športno infrastrukturo je idealen za organiziranje takšnih seminarjev, ker pa imamo Elementi tukaj še počitniški dom, ki vse skupaj poceni, večjih problemov ne bi smelo biti. Res pa je, da naš dom nima ogrevanja in je v zimskem času skoraj neuporaben, zato bi bilo pametno, če bi ga prenovili in seveda uredili ogrevanje.

Če se povrnem k tokratnemu seminarju, moram poudariti, da je organizacija izredno dobra, imamo tudi izredno dobrega vadiatelja, le-to me moti, da nas je premalo.

Feriti — Vesna Nastran: »Ker v Feritih za takšne seminarje nimamo denarja, si ga bom pač plačala sama, rada pa bi poudarila, da mi ni

žal, da sem prišla v Poreč. Imamo učitelja tenisa, ki se nam veliko posveča, včasih je tudi nemilosrčen. Žal imamo eno samo igrišče.

Pri nas v Feritih je več zanimanja za zimske športe, v zadnjem času, pa so se začeli uveljavljati tudi kegljači, košarkarji, plavalci in še nekatere.

Žal v Feritih ni denarja, oziroma ga je premalo za šport in rekreacijo, verjetno pa tudi ljudi ne znamo navdušiti, da bi se jih več udeležo-

valo tako iger kot tudi vsakodnevne rekreacije.

Elektroliti — Jože Metelko: »Podobno kot drugod na podeželju, tudi pri nas v Mokronogu v poletnem času zamreta šport in rekreacija, saj imamo vsi več ali manj dela na kmetijah. No, povsem drugače je pozimi. V Elektrolitih dosegamo najboljše rezultate v odbojki, kjer imamo močno tako žensko kot tudi moško ekipo, zanimivo pa je, da imamo tudi močno žensko ekipo v vlečenju vrvi.

Športnih objektov imamo v Mokronogu še kar dosti, v kratkem pa bomo dobili tudi dve teniški igrišči, ki ju gradi TV Partizan, pomaga pa mu tudi Iskra. Prav zato sem prišel na ta tečaj v Poreču, da bom lahko nato v Mokronogu pomagal teniškim začetnikom. Menim, da bi morali organizirati seminarje tudi o drugih športnih zvrsteh!

Specialni elementi — Janez Burjak: »Lahko bi rekel, da je bilo pri nas v SEM pred leti bolj živahno športno-rekreativno življenje. Vse kaže, da je sedanja kriza vplivala tudi na aktivnosti na tem področju, no, vsaj pri nas je tako.

Bolj aktivni smo v kegljanju in nogometu, udeležujemo pa se menda kar vseh Iskrinih zimskih in letnih športnih iger.

Tale seminar bi izredno pozitivno ocenil, prepričan pa sem, da bi morali takšna srečanja oz. tečaje organizirati tudi v prihodnje, na primer za predstavitve košarke, deskanja, recimo športne gimnastike, plavanja, kolesarjenja, itd.

Dr

Nekaj nasvetov za tiste, ki se sami lotijo lepljenja tapet

Lepljenje tapete na strop lahko opravimo sami, brez pomoči, če si v ta namen pripravimo posebno leseno »pisto«. Naredimo jo iz dveh koz in dveh dolgih desk (glej skico 1)

Sami tapeciramo strop takole: urezano tapeto na hrbtni strani navlažimo s pomočjo gobe in jo nato zvijemo z zadnjo stranjo navzven. Pustimo pet minut, da se zmehta in raztegne po širini. Medtem na strop naneseemo lepilo. Vzamemo tapeto, jo natančno nastavimo na strop in odvijemo. S pomočjo posebne ščetke (glej skico 2) dokončno pritrdimo in zgladimo tapeto.

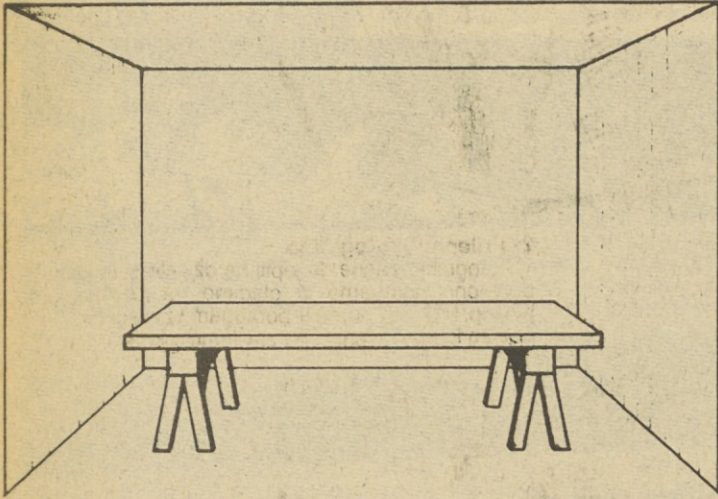
Kako zapolnimo vdolbine, oz. poškodbe na zidu? V luknjo zatlačimo

zvit in navlažen časopisni papir, ki ga pomočimo v izravnalno maso. Vse še enkrat premažemo z izravnalno maso.

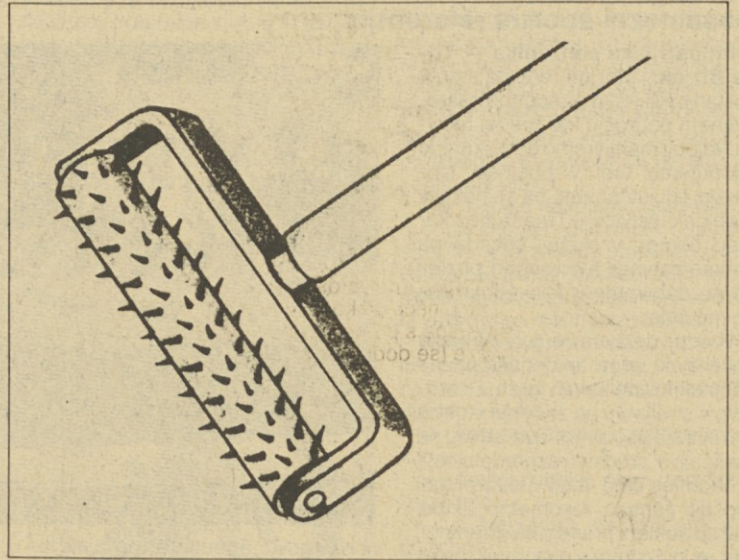
Stare tapete lažje odstranimo, če jih preluknjamo s posebnim valjarjem, posutim z žebeljčki in nato navlažimo z vodo.

Vsak prepih v prostoru s sveže nalepljenimi tapetami lahko povzroči njihovo odstopanje, zato naj ostanejo okna in vrata zaprta, dokler niso tapete povsem suhe. Če po kratkem času ugotovimo, da tapete na stičnih mestih ne držijo, tam še enkrat naneseemo lepilo in jih z valjarjem spet pritismo ob steno.

I. S.

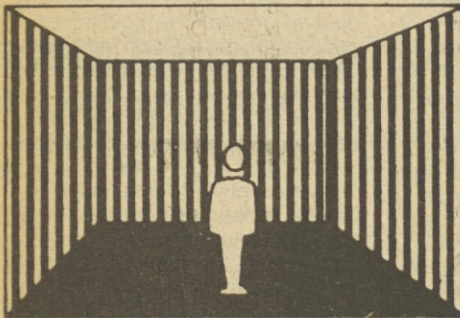

Skica 1

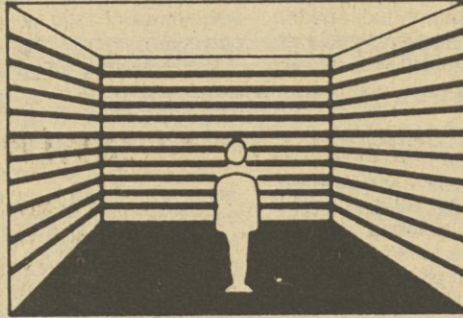

Skica 2

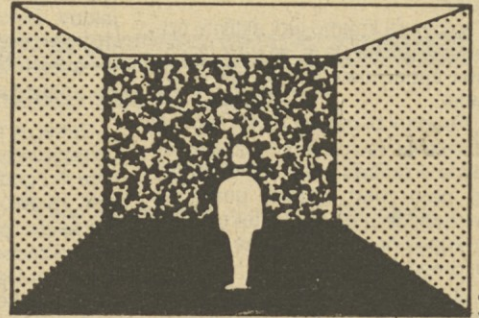
6 predlogov za optično spreminjanje prostora s pomočjo tapet

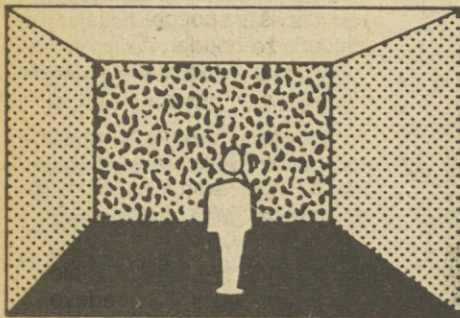
1) Nizek prostor navidez zvišamo: navpično črtasto tapeto nalepimo tako, da sega točno do stropa.

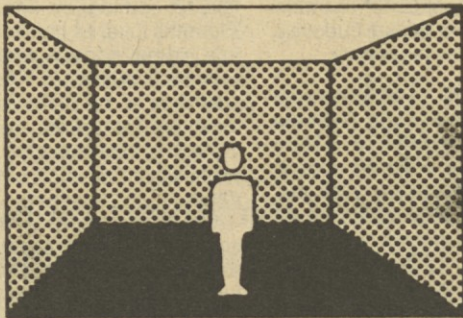
2) Visok prostor navidez znižamo: črtasto tapeto nalepimo vodoravno, vendar ne čisto do stropa, strop obarvamo s svetlo barvo.

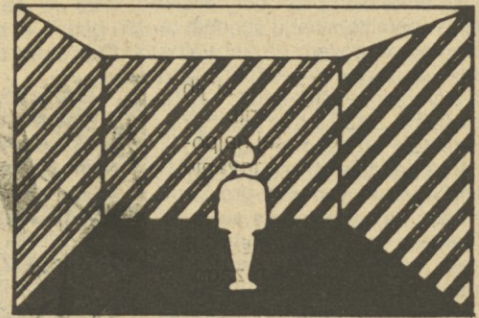
3) Prostor učinkuje globlje: eno steno oblepimo s tapeto, ki daje videz globine (npr. srednje modro). Stranske stene ostanejo svetlejšje.

4) Podoben učinek velikosti dosežemo tudi, če eno izmed sten tapeciramo s precej večjim vzorcem kot ostale stene.

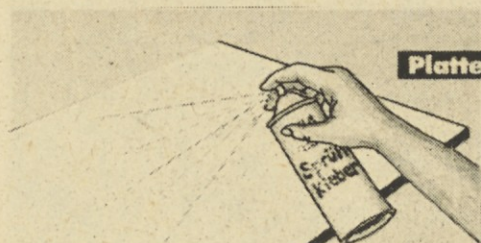
5) Prostor je videti precej večji: uporabimo majhen karo vzorec pastelnih barv; premočne barve bi ta učinek izničile.

6) Velika soba učinkuje manjše: uporabimo tapete močnih barv z velikimi vzorci. Priporočljiv je diagonalni vzorec, ki optično zožuje.

Fotografija kot slika na steni

Počitniške spomine lahko ohranite tudi kot okras na steni. Posrečen posnetek otroške igre na plaži ali obmorski pokrajinski motiv s posebno lepšimi barvnimi odtenki prav gotovo ne zaslužita, da ju kar spravimo v predal. Povečano fotografijo rajši nalepimo na ploščo. Lahko je kovinska, plastična, lesena ali steklena, pomembno je le, da je površina ravna in gladka. Oglejmo si potek dela:

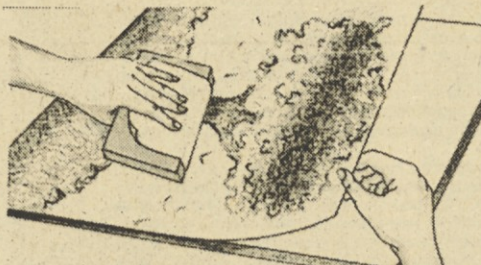
1) Pripravimo ploščo

Na ploščo tanko nanesemo lepilo. To nam še bolj uspe s pomočjo posebnega lepila za fotografije (se dobi onstran meje)

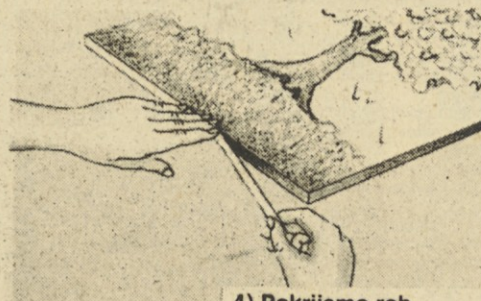
3) Zaščitimo površino

Površino nalepljene slike (ki je že posušena) zaščitimo s prozorno samolepilno folijo, ki jo prav tako nanašamo od ožje strani počasi čez vso sliko in končno zgladimo z mehko krpo.

2) Prilepimo fotografijo

Fotografijo začnemo lepiti na ožji strani in jo postopno polagamo in gladimo na celotno ploščo. Najbolje bo, če si pomagamo z gladkim, ravnim kosom, lesa, ki ga zavijemo v krpo.

4) Pokrijemo rob

Vseeno, kakšno ploščo ste uporabili, rezni robovi niso videli ravno privlačni. Oblepimo jih z ustreznim samolepilnim barvnim trakom.

Za boljšo organizacijo in lažji potek opravil na delovnem mestu

Naglica in stres vas zasleduje ta že od jutra, na delovni mizi vlada nered in delo vam je zrastle čez glavo. Skrajni čas je, da ukrepate.

Z organizacijskimi problemi se ukvarja kopica strokovnjakov, ki poskušajo najti najustreznejše načine za organizacijo dela v velikih podjetjih. Nekaj priznanih nasvetov lahko uporabite tudi sami pri vsakdanjem delu. Z izboljšanjem delovnih navad boste prihranili čas za opravila, ki jih doslej niste utegnili postoriti.

Poglejmo najprej nekaj najpogostejših napak pri načrtovanju delovnega procesa:

- precenjujemo lastne delovne zmožnosti — nihče ne zdrži 8 ur v največjem delovnem zagonu, storilnost po nekaj urah bistveno upade

- delo je ponavadi bolj obsežno kot smo predvidevali, saj npr. potrebujemo še dodatni dve

uri za zbiranje informacij

- delo si napačno razporedimo

- na mizi kopičimo preveč gradiva; pripravimo si le tisto, kar trenutno potrebujemo.

Kdor hoče postoriti deset stvari naenkrat, si je naložil preveč in zadeve mu uhajajo iz rok. Tu pomaga pravilna razporeditev časa

Z izogibanjem naštetim napakam boste prihranili kar največ časa, delo pa si lahko še olajšate s pomočjo naslednjih nasvetov:

- nekaj dni zapored si za vsako opravilo zabeležite, koliko

minut ste zanj potrebovali

- vsak večer si sestavite spisek: kaj moram jutri postoriti, česa danes nisem opravil? Važnejše in nujne stvari označimo z A in jih uvrstimo v zgodnji dopoldanski del dneva. Manj pomembne zadeve dobijo črko B in rutinska opravila uvrstimo pod črko C in jih lahko postorimo nazadnje, ko je najvišja sposobnost koncentracije že upadla. Tako imamo vedno pregled, kako daleč smo z dnevnimi obveznostmi

- pustite si 60 nenačrtovanih minut, ki jih rezervirate za nepredvidena opravila

- ko se lotite določenega opravila, si privoščite le kratke, največ petminutne odmore, malo daljši počitek naj sledi, ko zadevo zaključite in preden se lotite naslednje, le tako vam zbranost ne bo padla.

I. S.

Pravniški kotiček

Zakon o varnosti cestnega prometa

(Nadaljevanje iz 36. številke Iskre)

Navajamo še nekaj določil, ki utegnejo biti važne v primeru prometne nezgode:

Čl. 10/48: voznik je oseba, ki na cesti vozi vozilo (to je sicer razumljivo, vedno pa ne jasno),

Čl. 10/49: pešec je oseba, ki je udeležena v prometu pa ne vozi vozila in se ne pelje v njem, ali na njem, (pa tudi) oseba, ki z lastno močjo potiska, ali vleče ročni voziček, vprežno vozilo, ali vozilo na motorni pogon, otroško prevozno sredstvo, kolo, kolo z motorjem, ali voziček za slabotne osebe, oseba v sedežnem vozičku za slabotne, ki ga premika sam, ali z motorjem, če se pri tem premika s hitrostjo, kot da bi hodila ter oseba, ki se drsa, smuča, sanki, ali kotalka.

(pri tem sankanje, smučanje, kotkanje in podobno po javnih cestah ni dovoljeno).

Pešec, ki hodi po vozišču (ne po pločniku) na javni cesti izven naselja, mora hoditi ob levem robu vozišča v smeri svoje hoje. Tu torej ne velja pravilo desne hoje, kajti pešec, ki hodi po levem robu vozišča svoje smeri, od daleč vidi vozila, ki se mu od spredaj bližajo in se jim lahko pravočasno umakne z vozišča, se ustavi, ali drugače prepreči nezgodo. Če bi hodili po desni strani, ne bi videli, kako vozijo za njimi motorna vozila in se ne bi držali strogega roba vozišča. Tu je pa pogosto vzrok za nezgodo.

Če je pa za pešca bolj varno, sme tudi na odprti cesti, izven naselja, hoditi po desni strani, če bi sicer utegnili nastati zanj nevarnost (nepregleden ovinek, prepad, usek, plaz in podobno). Toda pešec, ki potiska (ali vleče) ročni voziček, kolo, kolo z motorjem ali motorno kolo, osebe, ki se premikajo z vozičkom za slabotne ter organizirana kolona pešcev (sprevodi, manifestacije, demonstracije in podobno) se morajo premikati ob desnem robu vozišča v smeri gibanja, tudi izven naselja.

Čl. 35: voznik motornega vozila, v katerem so vgrajeni varnostni pasovi in oseba, ki se pelje poleg voznika, morata biti z njimi privezani, dokler vozilo vozi v javnem prometu.

Čl. 36: v osebnem avtu ne sme sedeti poleg voznika na prednjem sedežu oseba, mlajša od 12 let in ne oseba, ki je pod vplivom alkohola.

Čl. 100: voznik motornega kolesa, ali kolesa z motorjem in osebe, ki se vozijo na teh vozilih, morajo imeti na glavi med vožnjo na cesti varnostno čelado. Ta predpis velja šele od 1. 7. 1989 dalje, ker je treba poskrbeti, da bo dovolj takih čelad na voljo.

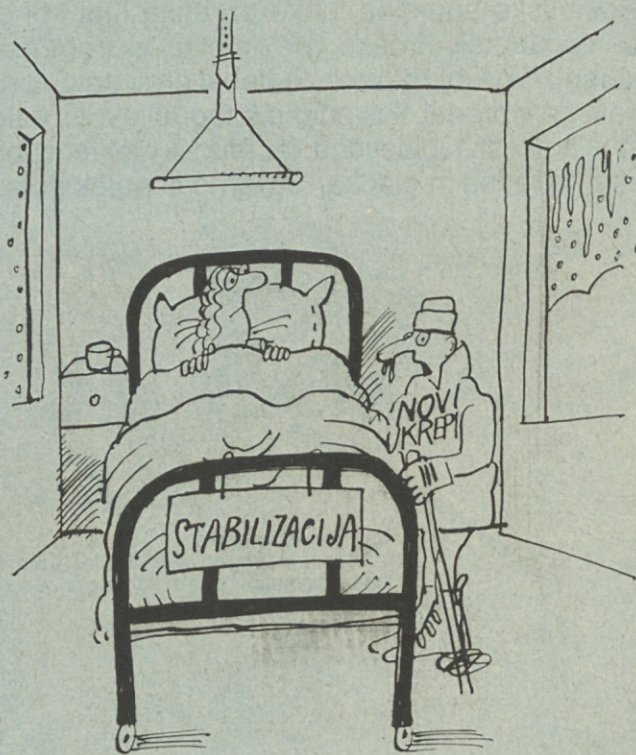
Čl. 170: poklicni vozniki in zasebni avtoprevozniki morajo vsako tretje leto na preverjanje znanja. Program učenja in preverjanje znanja teh voznikov obsega predvsem:

1. poznavanje prometnih pravil na cestah, odgovornost voznikov v prometu in seznanjanje z novimi predpisi,
2. osnovne vzroke nezgod,
3. zakonitosti vožnje v prometu,
4. teme, ki prispevajo k razvijanju humanosti in humanih odnosov v prometu in
5. temelje družbene samozaščite.

Glede na visoko število prometnih nezgod, zlasti težjih, tako preverjanje ne bo odveč. O preverjanju se vozniku izda ustrezno potrdilo, ki ga mora imeti vedno skupaj z vozniškim dovoljenjem pri sebi in ga uradni osebi na zahtevo pokazati. To velja, če je voznik preverjanje uspešno prestal.

mag. Lojze Cafuta, Sežana

ZNANSTVENA DIAGNOZA

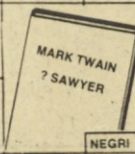

d. NOVAK

— Blagor tebi, ker imaš visoko vročino, zunaj je obupno mraz

ISKRA		KDOR DELA IZPIT	URANOV SATELIT	DIFERENCA	VEZNIK	IZTISKANJE TEKOČINE IZ ČESA	KANADSKI SMUČAR READ	NADAV
JUŽNO-AMER. PLES								
UREJE-VALEC IZLOZB								
DEL TENISKE IGRE					1			
PODVRZEN OTROK					OSEBNI ZAI MEK			
SESTAVIL RUDI MURN		REKA V SEV. ZAH. DELU ZRN	KING COLE	MAKEDONSKO KOLO	LASTNOST MILEGA ČLOVEKA SILICIJ			
VOZILO Z ENIM SEDEŽEM					POSODA ZA SMETI PRITRDLNICA			
KVASA						HALOGENI KEMIJSKI ELEMENT		
100				GRŠKA ČRKA	ISKRA	PEVKA PRODNIK		

— TODA PEPE. ZAKAJ SE SPLOH SE UBIJAS...

Zahvala

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz TOZD TSD v Iskri Kibernetiki, posebno pa sodelavcem iz pomožne merilnice za lepo darilo in želje. Vsem želim še mnogo delovnih uspehov in osebnih sreč.

Še enkrat vsem najlepša hvala
Francka Žibert

Zapojte znami

Mešani pevski zbor Iskre Commerce — Iskre Servis vabi v svoje vrste k sodelovanju nove moške glasove. Pridite v dobro in prijetno družbo!

Oglasite se pri Veri Jekovec, tel.: 213-213, int.: 31-66.

Vabljeni!
MPZ IC — Iskra Servis

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željenzov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.